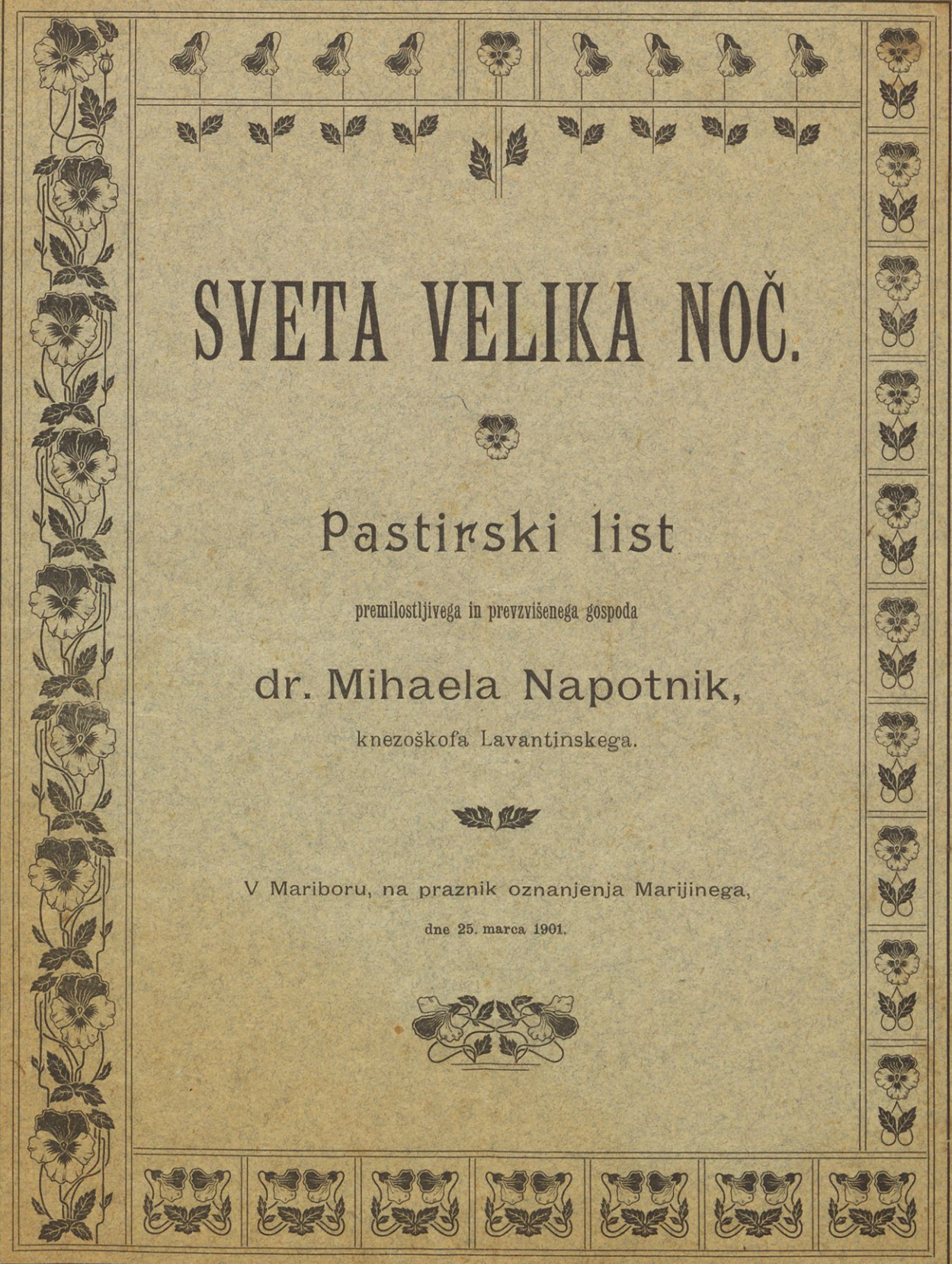

SVETA VELIKA NOČ.

Pastirski list

premilostljivega in prevzvišenega gospoda

dr. Mihaela Napotnik,

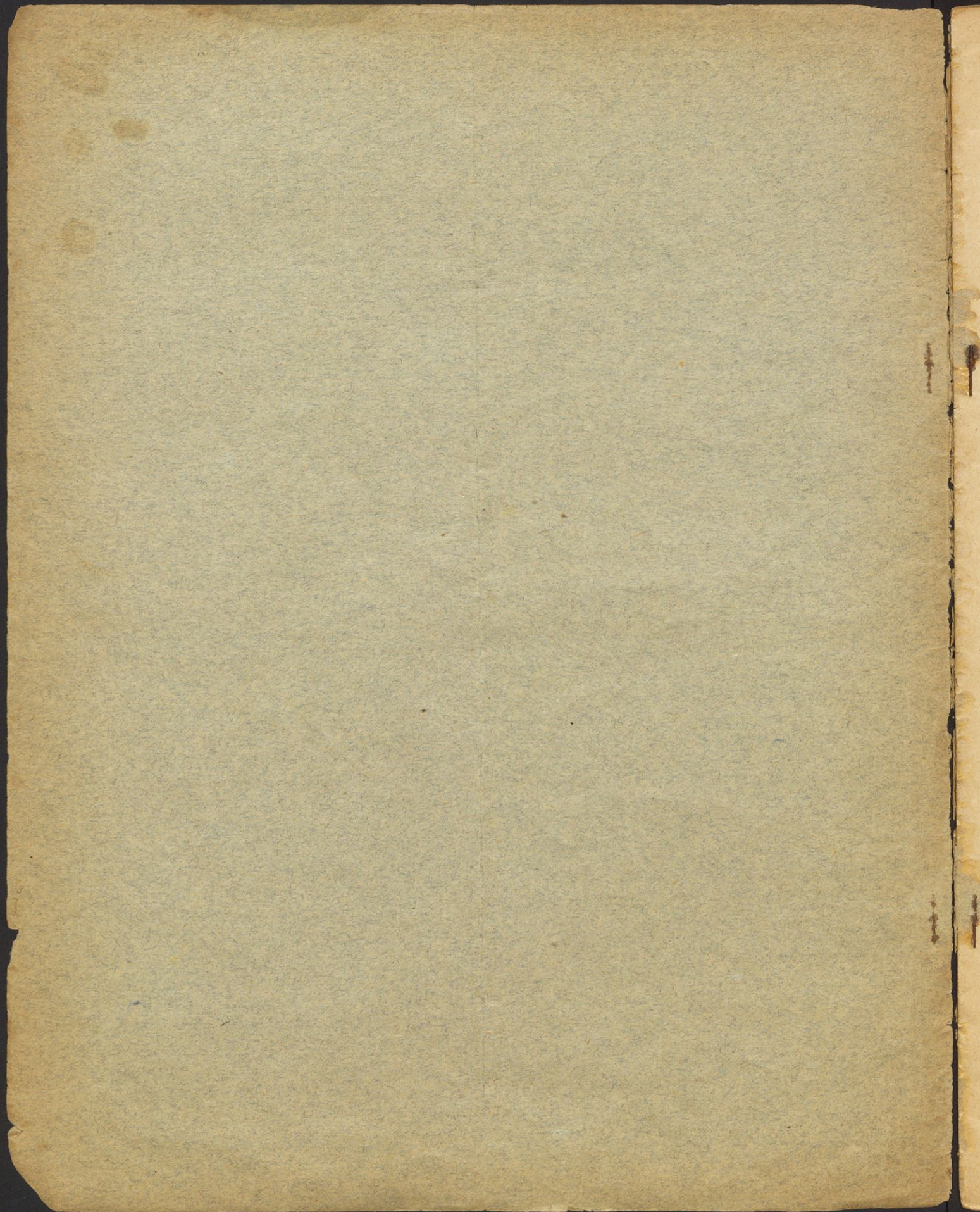
knezoškofa Lavantinskega.

V Mariboru, na praznik oznanjenja Marijinega,

dne 25. marca 1901.

II m=030040734
60268

MIHAEL,

po božji milosti in božjem usmiljenju knezoškof Lavantinski,

velikokrižnik avstrijskega Franc-Jožefovega reda, doktor bogoslovja,

mногоčastiti duhovščini in vsem vernikom svoje škofije

pozdrav, blagoslov in vse dobro od Očeta in Sina v edinosti svetega Duha!

Vos autem videtis me,
quia ego vivo, et vos vi-
vetis.

Vi pa me vidite, ker
jaz živim, in živeli bodete
tudi vi. (Jan. 14, 19).

V Gospodu ljubljani škofljani!

svojem postnem pastirskem listu z dne 14. januarja 1900 sem vam razlagal, kako Jezus Kristus v svoji cerkvi in po njej živi, vlada in gospoduje. S pogledom na okrožnico svetega očeta o Kristusu odrešeniku, od dne 1. novembra 1900, katera naroča škofom, da »naj vcep-ljajo človeškim srcem pravo spoznanje, da, podobo Jezusa Kristusa, in naj, kjerkoli se ponuja prilika, razjasnjujejo njegovo ljubezen, njegove dobrote in uredbe«, z ozirom na to krasno okrožnico, pravim,

in zvesto izpolnjevaje to očetovsko naročilo, sem vam obljubil v svoji kratki poslanici z dne 20. ja-nuarja tekočega leta pastirski list, ki bode govo-ril o največjem in najvišjem zmagoslavju Jezusa Kristusa na zemlji. Ta le poučni list opisuje omenjeno slavno zmago Kralja veličastva.

»Veseli se angelov truma nebeška, raduj se zbor vzveličanih duhov in zavoljo zmage tolikega Kralja naj doni vzveličavna trobenta! Raduje naj se tudi zemlja, bliščeča se v tolikem žaru, in razsvetljena od bliščobe večnega Kralja naj čuti, da je izginila tema iz vsega sveta! Veseli naj se tudi mati cerkev, okrašena z žarki tolike luči, in po tej sveti dvorani naj se razlegajo ljudstev mo-gočni glasovi. Zato prosim vas, predragi bratje, ob prečudežni svetlobi te svete luči oznanjujte tudi vi z menoj vred usmiljenje vsemogočnega Boga.«

Tako poje dijakon, oznanjevalec velike noči, pri blagoslovljenju velikonočne sveče v slavospevu »Exsultet«, ki je spev kipečega veselja nad zmago-slavjem Kristusovim in nad odrešenjem, ki je došlo padlemu človeškemu rodu po Sinu božjem. Gotovo ima cerkev na izobilje krasnih spevov, v katerih se strinjajo sveto navdušenje, kipeče veselje, visok vzlet duha, krepost in vzos jezika, globoke misli, veličje izraza in moč melodije, toda ne v toliki meri, kakor v velikonočnem slavospevu, katerega prva beseda »Exsultet« ali »Veseli se« podaje glavno misel, ki se v vedno novih oblikah in premenih vije od začetka do konca skozi to napoved začenjajoče se velikonočne slavnosti. O starodavnosti tega veličastnega slavospeva priča že to, da ga učenjaki pripisujejo svetemu Hieronimu ali pa svetemu Avguštinu.¹

S slavospevom »Exsultet« se družijo Aleluja ali Hvalite Gospoda! Veselo se zopet glasi ta starodavni, predmesijanski slavoklic, kateremu je katoliška cerkev dala nov pomen, ker izraža ž njim svoje veselje nad častitljivim vstajenjem Odrešenika sveta. Aleluja! Prišla je zopet velika noč, prišel je veseli, blaženi, vzveličavni praznik. Gospod je resnično vstal, aleluja! Tako odmeva od vseh altarjev katoliškega krščanstva in od ustnic vseh, ki živo verujejo, da je Jezus Kristus pravi Bog. Veselo veliko noč! To je srčna želja, s katero pozdravljajo dobri otroci svoje ljube starše, pozdravljajo prijatelji svoje drage prijatelje. Veselo veli konoč! Tako kličem tudi jaz vsem svojim preljubim škofljanom!

Aleluja, hvalite Gospoda! Ta svečani in radostni slavospev oznanjuje glasovi mogočno donečih orgel in pevskih zborov po prostornih stolnicah, ta slavospev doni pa tudi po prostih in ubornih selskih cerkvicah. In sveti velikonočni zvonovi sprejemajo velikonočni pozdrav in gane sejo dalje od mesta do mesta, od dežele do dežele, kakor daleč sega sveta katoliška vera, krog in naokrog po vsej zemlji. V vseh jezikih

odmeva sveto velikonočno veselje, saj je velika noč praznik odrešenja vseh ljudstev, in odseva z obličja vernih kristjanov vseh delov sveta. In tako se glasi vzajemno po vesoljnem širnem krogu zemlje: Surrexit Dominus vere. Alleluja! Gospod je resnično vstal. Aleluja!

Salve, dies, dierum gloria,
Dies, felix Christi victoria,
Dies, digna iugi laetitia,
Dies prima!

Češčen bodi, praznik najslavnejši,
Dan presrečni Kristove zmage si,
Dan, ki vreden vedne si radosti,
Dan najprvi!

Prekrasno se zлага s svetim velikonočnim praznikom življenje v prirodi, v kateri je tudi napočil dan vstajenja. Vsak praznik ima svojo barvo. Tam beli božič, tukaj zelena velika noč. Tam sveta noč, tukaj sveti dan. V naravi je premagana oblast zime, in nastopila je ljubomila pomlad z vsemi svojimi lepotami, radostmi in prijetnostmi. Prosta ledenih kril se vije Drava s svojimi sesticami v sinjkasto bliščečih valovih skozi novo ozelenele livade, nežna setev začne zopet kliti in poganjati, in plaho se je razvil na nizkem grmu že marsikateri listič, drevje pa brsti in komaj pričakuje, da si golo svoje vejeve ogrne z gostim listjem in okraši z lepim cvetjem. Tudi marsikatera cvetica je vzdignila že svojo glavico in napolnjuje z vonjavami čisti pomladanski zrak. Veselo plava ribica po bistrem valu, po gozdu in livadi pa se razlegajo vabljivi glasovi krilatih pevcev. Da, kakor po čarodelni moči se je hipoma izpremenilo vse; vsepovsodi življenje, povsodi klitje, povsodi rajska radost. Tudi premrli zemlji je častito vstali Vzveličar podelil življenje; tudi njo je vzbudil, okrasil in povelical.

Tako nam torej vse oznanja, da so minuli dnevi trpljenja in žalosti, dnevi bridkosti in otožnosti. Raztrgal je Gospod iz lastne moči in oblasti silne vezi smrti. Dovršil in dopolnil je svoje slavno delo odrešenja in sprave grešnega človeškega rodu. Na velikonočni praznik je dal najkrepkejšo podporo naši veri, da je pravi Bog. In mi, ljubljene škofljani, mi moramo ob visokem

¹ Morin O. S. B., *Revue bénédict.* 1891. VIII. 20—28; IX. 392—397. — Josef Braun S. I., *Osterpräconium und Osterkerzenweihe.* (Stimmen aus Maria Laach, 1899, 3. zvezek, str. 273 nsl). — *Benedict.* XIV. de festis, p. I. c. 399.

in častitljivem velikonočnem prazniku očitno in glasno priznavati: Jezus Kristus, ti si resnično Sin živega Boga, si Bog in človek skup, si nepremagljivi junak, ki slavno zmaguješ nad grehom, nad smrtjo in peklom! To tvoje častitljivo vstajenje je povzročilo čudežen preobrat in popolno izpremembo v svetovnih razmerah, v življenju ljudstev, v zgodovini človeškega rodu!

S pogledom na to, kar sem ravno povedal in omenil, vas vprašam, ljubljene verniki, kateri predmet bi bil primernejši za pobožno premišljevanje in preudarjanje ob presvetih velikonočnih praznikih, kakor ravno čudovito vstajenje Kristusa Gospoda po njegovi resničnosti in zatem po njegovi visoki pomenljivosti za nas odrešene človeške otroke, kakor je to božji Vzveličar sam celo jasno izrekel z besedami, ki jih je govoril svojim apostolom in katere sem jaz navel v začetku, namreč z besedami: Vi pa me vidite, ker jaz živim, in živeli bodeste tudi vi! (Jan. 14, 19).

Preden pa se lotim izvršitve svojega namena, hočem še kratko besedo spregovoriti o kraljici nedelj, o veliki noči. V starih krščanskih časih so velikonočni praznik posebno radi imenovali praznik praznikov, festivitate festivitatum. V molitvi kanona ali tihe maše, ki se začenja z besedo »Communicantes«, se imenuje velikonočni praznik dies sacratissimus, to je, najsvetejši dan. Ta praznik je prvi in najvišji, je najodličnejši in najstarejši praznik cerkvenega leta. Svetim cerkvenim očetom je praznik veselja, je edini veliki dan: Iste dies solus magnus dicendus est;¹ on jim je svetek svetkov, sollemnitas sollemnitas, ter njim je dan velikega odpustka, dies indulgentiae magnae. Da, to je dan, katerega je naredil Bog; veselimo se in radujmo se v njem! (Ps. 117, 24).

Praznik vstajenja Gospodovega imenujemo veliko noč. Zares velika noč, v kateri je božji Odrešenik častitljivo od mrtvih vstal in je dovršil veličastno delo našega odrešenja. Velikost in znamenitost te svete noči čuti in umeva vsako verno krščansko srce. Sveta cerkev opeva velikoto te noči v zgoraj omenjenem prekrasnem velikonočnem

slavospevu takole: »To je tista noč, v kateri si najprej naše očete, izraelske otroke, peljal iz Egipta in si jim dal iti kakor po suhem skozi Rdeče morje. To je torej tista noč, katera je pregnala tmine greha z bliščečim oblakom. To je tista noč, katera danes po vsem svetu vse, ki verujejo v Kristusa, odvrča od posvetnih napak in od temote grehov, pa jih vrača milosti in pridružuje svetosti. To je tista noč, v kateri je Kristus raztrgal vezi smrti in je zmagovalno vstal iz groba. Zakaj, nič bi nam ne pomagalo rojenim biti, ako bi ne bili odrešeni . . . O zares, srečna noč, ki je edina smela vedeti čas in uro, ob kateri je imel Kristus vstati od mrtvih. To je noč, o kateri je pisano: In noč bo razsvetljena kakor dan, in noč je moja luč v mojem veselju. Posvečevanje te noči torej razganja pregrehe, omiva dolgove, vrača grešniku nedolžnost in žalostnim veselje; ugaša sovraštvo, poraja edinost in uklanja kraljevstva.«

V cerkvenem jeziku se imenuje velikonočni praznik tudi »passah«, toliko kakor prehod; to ime je iz stare zaveze. Judje so namreč na ta dan obhajali spomin, da so šli skozi Rdeče morje v obljubljeni deželo in da so bili rešeni Faraonove sužnosti; spominjali so se tudi, da je angel, ki je pomoril prvorojence po egiptovski deželi, šel mimo vrat Izraelcev in jim ni škodoval, ker so bili podboji njihovih vrat na božje povelje politi s krvjo jagnjetá. Pa tudi za nas se je vršil prehod, katerega podoba je bil prehod starega zakona. Kristus, naš Gospod in Vzveličar, nas je namreč s prelivanjem svoje svete krvi rešil greha in nas je, rekel bi, sredi skozi morje greha peljal iz sužnosti satanove. In ako smo se v velikonočni dobi po milosti svetih zakramentov posvetili in spravili z Bogom, so tudi naše duše na neviden, ker duhovni način zaznamenovane s krvjo božjega Jagnjeta tako, da poglavar pekla nima več deleža nad nami. To je zadosten vzrok, da se cerkev poslužuje onega starozakonskega imena.

Od nekdanj so si verniki prizadevali na vso moč, proslavljati ta prečastitljivi praznik. Nabirali so cvetice po polju in so jih trosili ob vhodih v cerkev, nastavljali so po lopah in hodnikih cve-

¹ Leo I., Sermo 9. de resurrectione Domini.

toče rastlinje in zeleneče vejevje, in razobešali so zmagovalne zastave. Nad altarje so zasajali banderice, da bi se vedno spominjali v cerkvi zmage Kristusove, po kateri upamo tudi mi premagati sovražnika.¹ Odtod nedvomno prihaja genljiva cerkvena pesem:

Vexilla regis prodeunt:
Fulget crucis mysterium,
Qua vita mortem pertulit,
Et morte vitam protulit.

Kraljevo znamenje se blišči:
Skrivnost se križa nam žari,
Na njem življenje smrt stori,
Življenje s smrtjo pridobi.

Nekdanji kristjani so se ob vstopu v cerkev poljubljali in pozdravljali z besedami: Gospod je vstal iz groba! Na ta pozdrav so odzdravljali: Vstal je resnično! Blagoslovljale so se jedi, zlasti velikonočna jajca, ki so bila pradedom podoba stvarjenja in vstajenja, kar je pomenjalo jajce tudi judom in paganom. Kristjani so si dajali darove in so se prijateljski obiskovali. Nad vse slovesna je bila procesija, ki je šla od groba, iz katerega so vzeli najsvetejši Zakrament, ter ga nesli nazaj k velikemu altarju.

Iz povedanega more vsakdo sam izprevideti, da je cerkev velikonočni praznik imela vsekdar za najveličastnejši praznik. Škofje so velikonočni dan vernikom slovesno naznanjali po tako ime-

¹ Durand., Lib. I. Rational. cap. 3. num. 33.

novanih velikonočnih listih. Z nepopisnim veseljem je napolnjeval ta praznik srca vernikov. Po pravici piše duhoviti Chateaubriand: »Znamenito je, da zemeljski mogočneži, da najveljavnejši možje ne premorejo ene reči, namreč pripraviti ljudem praznik, ob katerem bi se srce vselej razveselilo.« Cerkev edina ima to oblast nad srci. Velika noč pa je takšen praznik. Razveseljuje duše in ogreva srca.

Spominjaje se besede sv. Pavla, s katero je opominjal svojega učenca Timoteja: Pomni, da je Gospod Jezus Kristus vstal od mrtvih (II. Tim. 2, 8) — spominjaje se te apostolske besede, hočemo se zdaj, ljubljene verniki, vglobiti v skrivnost praznika, hočemo premišljevati veljavni dogodek vstajenja Jezusa Kristusa, njemu v čast in slavo, pa tudi pomenljivost tega vstajenja za nas vse, in to v vzveličanje in na korist svojim neumrljivim, po dragoceni krvi Kristusovi odrešenim dušam.

Pred vsem pa prosim tebe, božji Učenik, tvoje milosti in tvoje pomoči; ker le sam ti imaš ključ, s katerim se odpirajo srca bralcev ali poslušavcev! Daj, da bodo vsi voljno sprejeli in zvesto izpolnjevali tvojo sveto besedo! Veseli se, nebeška Kraljica! Aleluja!

Euntes in mundum universum praedicate evangelium omni creaturae! Pojdite po vsem svetu in oznanjujte veselo vest vsem stvarem! (Mark. 16, 15).

Preljubljeni v Kristusu Gospodu!

Pretji dan od mrtvih vstal, tako molimo v staročastiti, ker apostolski veri in spoznavamo s tem očitno, da je Jezus Kristus premagal smrt in grob. Peti člen vere je tako

trdna resnica, da se po pameti ne more dvomiti o njej. Slušajmo vsaj nekatere izmed mnogih polnoveljavnih, neizpodbitnih in neovrznih dokazov za resnično vstajenje našega božjega Vzveličarja, ki je in ostane temelj in slame naše svete katoliške cerkve.

Najprej pristopite vi, sveti evangelisti, ter nam dajte slišati, kar poročate z vsem prepričanjem o največjem čudežu velikega čudodelnika Naza-reškega! Vsi štirje od Boga razsvetljeni in navdušeni možje, Matevž in Marko, Lukež in Janez poročajo soglasno, dasi ne v svojo korist; kajti razen svetega Janeza so bili vsi mučeni in umorjeni zavoljo tega svojega očitnega pričevanja; vsi, pravim, opisujejo vzajemno čudoviti dogodek takole: »Ko se je zaznalo jutro prvega dne v tednu, to je, v nedeljo, je nastal velik potres na kraju groba, v katerem je ležal Jezus. In angel je šinil z nebes, pa je odvalil kamen od dveri groba ter je sedel nanj. Čuvaji groba so strepetali strahu in groze, in mnogi so bili kakor mrtvi. Drugi pa so hiteli takoj v mesto in so prislednikom velikega zbora sporočili vse, kar se je dogodilo.

In višji duhovniki, hitro se zbravši, so se posvetovali in so dali rimskim vojakom mnogo denarja ter so jih prosili in jim naročili: Recite vendar, da so prišli po noči njegovi učenci ter so ukradli truplo, ko smo spali. Ako pa bode glavar to slišal, ga bomo mi pregovorili in bomo skrbeli, da ne boste kaznovani. In lakomni stražniki so vzeli denar in so storili tako, kakor so bili poučeni. In ta dogodek — namreč podkupljenje stražerov paganov, da so krivo pričali — je na glasu pri judih do današnjega dne.«

Tako se glasi točno, prosto, mirno in stvarno evangelijsko poročilo o zgodovinskem dogodku vstajenja na križu umrlega Vzveličarja sveta, Jezusa Kristusa. Toda nevera, katera pa ni v glavi, temveč v srcu in se druži z močjo teme, ta nevera vzbuja dvome in si upa drzno tajiti zgodovinski dokazane dogodjaje. Ne, vaš Vzveličar ni vstal, marveč, ko so stražniki spali, so ga učenci ukradli, tako so hitro s početka govorili zapriseženi sovražniki Odrešenika sveta. Ali, zakaj niso skrunitelji groba zaprli in jih kaznovali, kakor bi si bili zaslužili? Ta izgovor je torej preničeven in preprazen. Zato pa so pozneje nastopili bogotajci, ki so trdili: Kristus je sicer vstal iz groba, toda bil je le navidezno mrtev, in ko se je zopet prebudil k življenju, je s svojo roko odvalil kamen in ušel.

Toda, ali ni bil stotnik, ki je kot uradna oseba potrdil smrt Kristusovo, in niso bile mnoge druge osebe priče njegove smrti? Znamenito je, da sta Kristusa, pravičnika in učenika v Izraelu, pokopala Jožef pravični in Nikodem, svetovalec in učenik v Izraelu, ne pa apostoli. Tako sta postala ta dva moža priči smrti in pokopa Gospodovega. Po pravici praša in odgovarja slavni cerkveni učenik sv. Ambrož: »Kaj naj pomeni, da niso apostoli, temveč, da sta Jožef in Nikodem pokopala Kristusa? Prvi je bil pravičen in stanoviten, drugi pa je bil učenik v Izraelu. Takšen je bil namreč pogreb Kristusov, kakršnega zahteva pravičnost in učiteljstvo. Tako je odstranjen vsak izgovor, in Judom je njih lastno pričevanje dokaz resnice. Ko bi ga bili namreč pokopali apostoli, bi kajpada rekli, da ni bil pokopan, kakor so blebetali, da je bil sicer pokopan, pa ukraden.«¹ In kaj, ako je Jezus vkljub temu, da je bil strašno bičan in neusmiljeno s trnjem venčan, ako je vkljub temu, da mu je bila prebodena stran, kar ga je že samo moralo usmrtiti, in da je bil maziljen z močnimi dišavami, okoli sto liber mire in aloe (Jan. 19, 39), in da je bil tri dni v tesno zaprtem grobu, v katerem se je moral zadušiti, ako je, pravim, vkljub vsemu temu bil le zamrtev in se je zopet prebudil k življenju, ako je odvil tančico, v katero sta ga bila zavila Jožef Arimatejec in Nikodem, in je potem zapustil grob, ki je bil vendar zaprt s težkim in uradno zapečatenim kamenom, ne da bi bili stražniki slišali ropot pri odpiranju groba, kaj pa, da niso ubežnika zopet ulovili in ga zopet mučili in križali in ga vendar enkrat celo in popolnoma umorili? Kje je bival po svojem pobegu iz groba, in kje je umrl in kje je bil pokopan? Moralo bi vendar znano biti, kje je njegov grob, ki je bil in je moral ostati gotovo nad vse ljub in dragocen njegovim zvestim učencem? To so seveda vprašanja, katerih

¹ Quid sibi, tako se glasi v izvirniku znamenljivo mesto, quod non apostoli sed Ioseph et Nicodemus, ut Ioannes refert, Christum sepeliunt? Unus iustus et constans, alter, qui erat magister in Israel. Talis enim Christi est sepultura, quae iustitiam magisteriumque habeat. Obstruitur igitur tergiversandi locus, et domestico Iudaei testimonio revincuntur. Nam si apostoli sepelissent, dicerent utique non sepultum, quem sepultum, raptum esse dixerunt. (Sermo s. Ambrosii in Lucae cap. 22. In festo ss. Sindonis D. N. I. Chr. Lect. IV).

ne morejo rešiti, ki trdovratno taje neutajno vstajenje Jezusa Kristusa. Ne, on, ki je resnično umrl, je tudi resnično od mrtvih vstal!

Poleg štirih, vse vere vrednih poročevavcev, od Boga navdahnjenih svetih evangelistov, imamo nadalje, da govorim z duhovitim apostolom Pavlom, še oblak prič za resničnost častitljivega vstajenja Jezusa Kristusa. *Saxa loquuntur*. Ako molčijo ljudje, govorijo kameni, je rekel nekdanj božji Vzveličar farizejem. (Luk. 19, 40). In res, kaj nam govori prazni grob? Ali niso zavalili velikega kamena h grobovim vratom? Ko so šle blagosrčne žene iz mesta Jeruzalema v vrt pri Kalvariji h grobu, ki je kril njihovega goreče ljubljenega Jezusa, da bi mazilile njegovo presveto mrtvo telo, so govorile med seboj: Kdo nam bo odvalil težki kamen od groba?

Vrhutega je bil grob Kristusov tudi zapečaten z uradnim pečatom, katerega poškodovati in prelomiti je bilo prepovedano pod smrtno kaznijo. Kdo bi se ga bil pač drznil odstraniti? Le tisti se je mogel drzniti in se je drznil, ki je Lazarja, ko je bil že štiri dni v grobu, poklical iz groba, in kateri nam je zagotovil: Jaz sem vstajenje in življenje! (Jan. 11, 25. 43). Pa ne še dovolj. H grobu so postavili rimsko stražo, da ga je najskrbneje čuvala in varovala. Vsi stražniki so bili rimski vojaki, ki bi bili gotovo dali življenje, preden bi bili tatove in groboskrunce pustili do rakve. Vprašam torej, kako bi bil v takih okoliščinah grob nastal prazen, ko bi ne bil Jezus Kristus resnično, ko bi ne bil dejanski in iz lastne moči od mrtvih vstal? Drugačno odkritje groba bi bilo že samo ob sebi veliko čudo. Da, kristjani predragi, glejte grob odprt, Jezusa ni več tam; premagana sta greh in smrt, Vzveličar naš živi! Aleluja!

Kristus je imel moč in oblast, vstati iz groba, in ta oblast je bila večja, kakor stopiti s križa. In tako je stopil Jezus s križa, in kar je še več, vstal je iz groba, in mi moramo verovati, da je Kristus kralj izraelski (Mat. 27, 42; Mark. 15, 32), da je Sin božji. (Mat. 27, 40).

Preljubi v Gospodu! Celo iz angelskih ušslišimo zagotovilo: Jezus Kristus je resnično od mrtvih vstal. Ko so namreč ob ranem jutru večno znamenitega prvega velikonočnega praznika blagodušne jeruzalemske žene obiskale božji grob, odgovoril je žalujoče nebeški poslanec, rekoč: Nikar se ne bojte! Vem, da iščete Jezusa Nazareškega, križanega. Ni ga tukaj; vstal je namreč, kakor je rekel. Pridite in pogledajte kraj, kamer je bil Gospod položen. In pojdite brž in povejte njegovim učencem, da je vstal; in glejte, pred vami gre v Galilejo, tam ga boste videli. Glejte, prej sem vam povedal. (Mat. 28, 5—7).

Kako jasen govor! Da, besede: *Surrexit, non est hic*. Vstal je, ni ga tukaj, te besede so najboljši nagrobni napis za našega božjega Odrešenika. Pri drugih posvetnih mogočnikih se glasi nagrobnica: *Hic iacet, tukaj leži Aleksander, Hanimbal, Julij Cezar, Napoleon*. In ljudje hodijo po njih, po njihovih grobovih. Nebeški vitez, božji junak, Jezus Kristus pa se je vzdignil iz groba in ne leži v njem. *Surrexit, non est hic*.

Ko so potem preblage žene, ki bliščijo na velikonočni praznik v večni slavi, hitele v nepopisnem veselju z gore Kalvarije, da sporočijo preplašenim in sila užaljenim učencem veselo vest, glej, sreča jih vstali Vzveličar sam in jih nagovori ljubeznivo: Avete, pozdravljene! O sladki pozdrav! In prijazno pozdravljene žene so pristopile, pa so objele njegova kolena in so ga molile. Izkazale so svojo vdanost in svojo ljubezen božjemu Vzveličarju, na katerega žarnem telesu so se lesketale poveščane, zlato bliščeče rane. Odpravil je presrečne s častnim naročilom: Pojdite in povejte mojim bratom, da gredo v Galilejo, tam me bodo videli. (Mat. 28, 9. 10). Komu, preljubi moji, komu bi ne zadostoval angel, pa bi ne zadostovale žene in niti božji Vzveličar, ki se je prikazal v kraljevem oblačilu poveličanja!

Sicer pa imamo še drugih očitnih dokazov za temeljno resnico katoliške cerkve, za častitljivo vstajenje Gospodovo. Preden vam pa pojasnim te neoporečne dokaze, opozarjam Vas še na po-

sebno okoliščino evangelijskega poročila o vstajenju Gospodovem, na katero, bi rekel, skoraj nihče ne misli. Ko je namreč Jezus po zadnji večerji šel s svojimi učenci na Oljsko goro, jim je obljubil: Kadar bom vstal, bom šel pred vami v Galilejo. (Mat. 26, 31; Mark. 14, 28). Po teh besedah učenci celo niso imeli čakati na Gospoda v Jeruzalemu, temveč bi morali iti pred njim v Galilejo, da bi tam uživali srečo, gledati njegovo poveličanje. Ko je bil Vzveličar prvi del svoje obljube tako slavno dopolnil s svojim vstajenjem, tedaj tudi druge, navidezno nevažne okoliščine nikakor ni pozabil, ker je večkrat jasno napovedal, da ga bodo videli šele v Galileji; in sicer najprej po angelu, ki se je prikazal ženam ob grobu, kakor sem že zgoraj pripomnil, potem pa tudi osebno ženam, katerim se je prikazal na potu, kakor sem tudi že poprej razložil. Kristus je nameraval takoj po vstajenju iti v Galilejo, in šele tamkaj obhajati blaženi sestanek s svojimi ljubljenci; zato je po svojem vstajenju učence po ženah opomnil svoje obljube, kar bi jim bilo sicer moralo biti tudi zagotovilo, da se je resnično prikazal ženam; ker pa apostoli, povsem zbegani in preplašeni ter globoko užaljeni in zdvojeni, niso šli za božjim Učenikom, je šel on za njimi v svoji neskončni ljubezni in se jim je prikazal prvič v Judeji in jih je potolažil in osrčil. Ko so potem, potolaženi in okrepčani, odšli v Galilejo, se jim je prikazal tamkaj in je dovršil ondi njihovo izobraženje, govoreč jim o božjem kraljevstvu. (Dejan. ap. 1, 3). Šele proti koncu štirideseterih dni je hotel biti Vzveličar s svojimi učenci zopet v Jeruzalemu, ker je bil to mesto izvolil, kakor za svoje trpljenje, tako tudi za sad svojega trpljenja, za prihod svetega Duha, in ker se je z Oljske gore, kjer je začel trpeti, hotel tudi kot zmagovalec povrniti v nebesa.

Tako je ta dozdevno malenkostna in postranska okolnost v evangelijskem poročilu nov dokaz za resničnost vstajenja Gospodovega. Zdaj pa hočem zopet dalje odgovarjati na odločilno vprašanje o resničnem vstajenju našega Gospoda in Vzveličarja Jezusa Kristusa. Ker mi primanjkuje časa, ne omenjam mnogih prikazni Gospo-

dovih po vstajenju; n. pr. da se je prikazal skesani in neizrekljivo osrečeni Magdaleni, ki je na edini pozdrav Marija z odzdravom o moj mojster spoznala vstalega; da se je prikazal dvema učencema na potu v Emauz, za katerima je, bi rekel, hitel, da ju je rešil obupne žalosti in tako otel; da se je potem prikazal drugim apostolom, zlasti nevernemu Tomažu, ne pozabivši njegovega lepega vzklika: Pojdimo ž njim v Judejo, da umerjemo ž njim. (Jan. 11, 16). Vzveličar se je prikazal navlašč zato, da je pridobil dušo apostolovo, ki je bila v nevarnosti, da je rešil Tomaža, da se ni pogubil, da ni umrl neveren v Judeji. Izenadeni učenec se je dotaknil svetih ran in je poln trdne vere zaklical: Moj Gospod in moj Bog! (Jan. 20, 28). Molče o večkratnih prikaznih, o katerih govorijo evangeliji velikonočnega tedna in katere povzame sv. apostol Pavel s kratkimi besedami: »Kristus je umrl za naše grehe . . . in je bil pokopan, in je tretji dan zopet vstal. In se je prikazal Kefu (Petru) in potem enajsterim. Potle se je prikazal več ko petsto bratom vsem vkup, izmed katerih še zdaj mnogoteri žive, drugi pa so zaspali. Potle se je prikazal Jakobu, potle vsem apostolom; poslednjič za vsemi pa se je prikazal tudi meni« (I. Kor. 15, 3—8) — molče torej o prikaznih Kristusovih, ki očitvidno spričujejo njegovo vstajenje, trdim z vsem poudarkom, da srditi sovražniki sami, čeprav proti svoji volji, prav jasno spričujejo častitljivo vstajenje Jezusovo, to pa s svojim lažnivim izgovorom: Ko so spali stražniki, so prišli njegovi učenci in so ukradli njegovo truplo iz groba. »O nesrečna zvičajnost«, kliče s pogledom na ta prazni ugovor slavni škof Hiponski, sveti Avguštin, v svojem govoru o velikonočnem prazniku (sermo de paschate), »o nesrečna zvičajnost, kako si vendar zaslepljena! Tako torej zapuščaš luč treznega, pobožnega preudarka, da navajaš speče priče? Zares, ti si sama spala, ko si izmislila take reči in si zabredla v toliko zmoto.«

Gotovo, neizmerna nespametnost je, trditi: Ko so spali stražniki, so prišli obupani in plašljivi učenci in so ukradli mrtvega, so ga ukradli in nesli mimo vseh stražnikov, katerih je bilo po

tedanji navadi šestnajst, in so ga nesli po mestnih cestah in ulicah ob času, ko je bilo Jeruzalemsko mesto vsled velikonočnih slavnosti prenapolnjeno z ljudmi! Kaj pa, da niso tatov polovili in kaznovali? Učenci so bili sicer pozneje poklicani pred sodbo, toda ne zavoljo kraje, temveč, ker so oznanjevali vstalega. Nadalje, če so stražniki spali, kako so mogli tatove videti in spoznati, da so učenci Gospodovi? Kdor spi, vendar ne ve in ne vidi, kaj se godi okoli njega. Ali mi veš imenovati tatú, ki te je okradel v temni noči in ki si ga spoznal, ko si trdno spal? Ne. Pa še to-le. Ko bi rimski vojak spal na straži, bi zaspal svoje življenje in bi zapadel gotovi smrti. Zato so zakleti sovražniki Gospodovi le z veliko vsoto denarjev premotili in zapeljali nespametne vojake k tako grozni izpovedi, poleg tega pa so jim še slovesno obljubili, češ, da hočejo skrbeti za to, da jih deželni glavar ne bo kaznoval. Kaj ne, ljubi moji, kako sramotno in ostudno ravnanje, z denarjem drugega napeljevati v laž, potem pa še govoriti in se potegovati za to, da lažnik ostane brez kazni! O obžalovanja vredna zmota, o zavrženo početje, ki pa le neovrgljivo priča resnico vstajenja učlovečenega Boga in Odrešenika!

Ugovor, da je bilo truplo Jezusovo ukradeno, je tako neumen, da še celo neverni in brezbožni David Friderik Strauss priznava, da s to razlago ni nič pomagano. Zato pa predlaga drugo ali ravno tako ničevo razlago, ko modruje takole: Ne, ni bilo sicer ukradeno truplo Jezusovo, pa vstal Jezus vendar ni. Kajti njegove prikazni pred apostoli so bile le prevare, kar se da lahko pojasniti iz živčne razdraženosti apostolov in Marije Magdalene ob tistem času!¹ Sicer pa, ljubi moji, ali so apostoli bili reš tako lahkoverni, da bi bili verovali vsakemu prikazku? Nikakor ne. Ali je lahko veren

apostol, ki še ne veruje, ko mu pravijo in zatrjujejo vsi drugi tovariši, da je Gospod vstal? Zatrjuje jim odločno: »Ako ne vidim znamenj žrebljev na njegovih rokah in ne položim svojega prsta na kraj žrebljev in svoje roke v njegovo stran, ne verujem.« (Jan. 20, 25). Tomaž torej nikakor ni bil lahkoverni in duhovidec, in vendar je kratko potem padel na kolena in je klical: Moj Gospod in moj Bog, v znamenje, da zdaj vendar veruje in da je popolnoma prepričan. Še več, kolikokrat in kolikim osebam se je prikazal Gospod! So li vse te osebe bolehale na živcih? Ne, nikakor ne. In Gospod bi jih bil ozdravil te bolezni, kakor je ozdravil učence takrat, ko so ga videli ob četrti nočni straži hoditi po morju, in so klicali prestrašeni: Prikazen je. On pa jih je ogovoril, rekoč: Imejte zaupanje; jaz sem, nikar se ne bojte! Peter pa mu je odgovoril srčno: Gospod, ako si ti, mi reci k tebi priti povrh vode. In Jezus mu reče: Pridi! In Peter je stopil iz čolnčiča, in je šel povrh vode. (Mat. 14, 25—29). Da, Jezus je skrbel za to, da se njegovi učenci niso motili, temveč da so se mogli natančno prepričati o njegovem resničnem vstajenju in prikazanju. Sveti evangelist Lukež pripoveduje, kako se je Gospod prikazal apostolom na večer velikonočnega praznika, in poroča o tej prikazni na ta le prepomembni način: Ko sta učenca, ki sta se bila povrnila z Emauza v Jeruzalem, še pripovedovala enajsterim apostolom, kar se je bilo dogodilo na potu in kako sta ga spoznala po lomljenju kruha, glej, »stoji Jezus sredi med njimi in jim reče: Mir vam bodi! Jaz sem, ne bojte se! Oni pa so se prestrašili in zbali, in so mislili, da vidijo duha. In jim je rekel: Kaj ste prestrašeni in kaj take misli obhajajo vaša srca? Poglejte moje roke in noge, da sem jaz sam; potipajte in pogledajte, saj duh nima mesa in kosti, kakor vidite, da imam jaz. In ko je bil to rekel, jim je pokazal roke in noge. Ker pa še niso verovali od veselja in so se čudili, je rekel: Imate kaj jesti tukaj? Oni pa so mu ponudili kos pečene ribe in sat medu. In je jedel vpričo njih in je vzel ostanke in jim dal.« (Luk. 24, 34—43). To evangelijsko poročilo, ki

¹ Ta vsega obžalovanja vredna zmota se še tu in tam pogreva. Pastor Weingart v Osnabruku je dne 26. oktobra 1898 na okrajnem zborovanju prednašal razne sumljive trditve, med drugimi tudi o vstajenju mrtvih, zaradi katerih ga je veliki konsistorij dal na tožbo; pri tem pa se je pokazalo, da je tajil telesno vstajenje Kristusovo in da je učil svojo občino tako imenovane prikazenske teorije (Visions-Theorie). Po tem nauku bi bil Kristus strohnel v grobu, in kar so apostoli videli o vstale, bi bila le domišljija. Pastor Weingart je bil odstavljen od svoje službe. (Theologisch-praktische Quartal-Schrift, Linz 1900. II. zvezek, str. 452 nsl).

nam kaže, kako je vstali. Vzveličar skrbel za to, da je bilo apostolom mogoče, mirno preudarjati in se prepričati, to evangelijsko poročilo, pravim, izključuje do cela prikazensko dozdevo, jo najodločneje zavrača. — Poleg tega bi Judje ne bili imeli nikake težave, ko bi bila prikazen Jezusova le dozdeva, ki jo je rodila bolna domišljija. Pokazati bi bili morali le grob z mrtvim truplom Jezusovim. Tako pa je bil grob prazen in je ostal prazen.

Toda, pustimo pomilovanja vredne, ki so morali še bolj kakor stražniki trepetati pred praznim grobom; vprašajmo rajši prijatelje Jezusove, kaj oni mislijo o tem največjem čudežu? Apostoli govorijo vedno o vstajenju Jezusa Kristusa, kakor o gotovem dogodku, kakor o temeljni resnici katoliške cerkve. Ta resnica je bila podlaga apostolski službi. Sveti Peter je pri izvolitvi novega apostola naglašal, da mora novoizvoljeni biti priča vstajenja Gospodovega. (Dej. ap. 1, 22). Prvi papež in škof, sveti Peter, je začel svojo prvo pridigo na binkoštni praznik v Jeruzalemu s to resnico. Tudi v drugi svoji pridigi je govoril prvak apostolov o vstajenju Gospodovem. Po prvi pridigi o vstalem Vzveličarju se je cerkvi pridružilo tri tisoč duš; in vsled drugega apostolskega govora je verovalo pet tisoč mož. (Dejan. ap. 2, 24. 32. 41; 3, 15; 4, 4). Pred stotnikom Kornelijem in pred njegovimi domačimi je govoril Peter: Vi veste, ... kako je Bog Jezusa Nazareškega mazilil s svetim Duhom in z močjo, kateri je hodil okoli, deleč dobrote in ozdravljajoč vse od hudega duha nadlegovane, ker je bil Bog ž njim ... Tega je Bog obudil tretji dan, in ga je dal videti, ne vsemu ljudstvu, temveč od Boga predizvoljenim pričam, nam, ki smo ž njim jedli in pili, potem ko je bil od mrtvih vstal. (Dejan. ap. 10, 37. 38. 40. 41). Enako zatrjuje v imenu svojih soapostolov orel med evangelisti, sveti Janez: Videli smo Jezusa vstalega in smo govorili in jedli ž njim in naše roke so ga tipale. (I. Jan. 1, 1—3).

In veliki apostol paganov, ki se je mogel, kakor tudi Jakob mlajši, hvaliti, da se mu je prikazal Gospod, sveti Pavel je oznanjeval vstalega

na areopagu Atencem, rekoč: Bog je odločil dan, ob katerem bo sodil svet po pravici, po možu, kiga je v to postavil, kar je storil vsem verjetno, ker ga je obudil od mrtvih. (Dejan. ap. 17, 31). Tisti apostol omenja vstajenje Gospodovo v svojem sijajnem govoru, s katerim se je zagovarjal v sodni dvorani v Cezareji pred deželnim oblastnikom Festom, pred kraljem Agripo in njegovo sestro Bereniko, pred njenimi dvorniki in mesnimi prvaki; v tem govoru je rekel med drugim: Z božjo pomočjo podpiran do današnjega dne stojim in spričujem malim in velikim, in ne govorim nič druga kakor to, kar so govorili preroki in Mozes, da se bo zgodilo: da bo Kristus trpel in da bo prvi iz vstajenja mrtvih in bo luč oznanjeval ljudstvu in nevernikom. (Dejan. ap. 26, 22. 23). In na svojem prvem misijonskem potovanju je govoril sveti Pavel v Antijohijski shodnici v Pizidiji, sklicevaje se na psalm 15, 10: David, ko je ob svojem času služil Bogu, je zaspal in je bil položen k svojim očetom in je videl trohnenje. On pa, katerega je Bog obudil od mrtvih, ni videl trohnenja. (Dejan. ap. 13, 36. 37). Nadalje govori apostol sveta o velevažnem, ker svet prestvarjajočem dogodku vstajenja Kristusovega v svojem prvem listu do Korinčanov, to pa v klasičnem 15. poglavju, ki se bere deloma vernikom s pridiznice kot berilo na velikonočni praznik. Pavel uči Korinčane, da je Kristus umrl za grehe sveta, da je vstal od mrtvih in da se je prikazal vsem svojim učencem, celo njemu, najnevrednejšemu. Vstajenje Kristusovo — tako sklepa prepričevalno veliki Taržan — vstajenje Kristusovo je torej brez dvoma resnično, in neumevno je, kako morejo nekateri tajiti vstajenje mrtvih, ker, ako bi ne bilo vstajenja, bi tudi Kristus ne bil vstal, bi bilo torej prazno oznanjevanje svetega evangelija in bi bila prazna vera, njegovo pričevanje bi bilo krivo, grehi bi nam ne bili odpuščeni, mi bi bili najnesrečnejši ljudje. Kristus pa je resnično vstal in je kot prvi novi človek prinesel vstajenje, kakor je bil stari Adam prinesel smrt. (I. Kor. 15, 1—22).

Vstajenje Jezusa Kristusa nadalje spričujejo

mnogi in veliki čudeži, katere so delali apostoli v imenu čudežno vstalega Vzveličarja. V imenu mrtvega se ne delajo čudeži. Bog ni Bog mrtvih, temveč živih. (Mat. 22, 32). Ko sta bila sveti Peter in sveti Janez zaradi ozdravljenja hromovega človeka pred višjim zborom vprašana, v čigavi moči ali v čigavem imenu sta storila to, tedaj je sveti Peter odgovoril slovesno, rekoč: »Poglavarji ljudstva in starešini, poslušajte! Če naju danes izprašujete zavoljo dobrote nad bolnim človekom, v kom je ozdravljen bil, bodi znano vam vsem in vsemu ljudstvu Izraelovemu, da v imenu Jezusa Kristusa Nazarečana, ki ste ga vikrizali, katerega je pa Bog obudil od mrtvih, v tem stoji ta pred vami zdrav. Ta je kamen, ki je bil zavržen od vas zidavcev, kateri pa je postal vogeljni kamen. In v nikomer drugem ni vzveličanja. Zakaj nobeno drugo ime pod nebom ni dano ljudem, v katerem bi se mogli mi vzveličati.« (Dej. ap. 4, 8—12). Dogodek častitega vstajenja Gospodovega potrjujejo tudi mnogi napor in mnoga trpljenja, ki so jih imeli in prenašali apostoli za oznanjevanje te temeljne resnice katoliške cerkve. Za prazno domišljavo, za ostudno prevaro, za grozno laž, za strašno zločinstvo bi tako izborni možje ne bili žrtvovali premoženja in krvi. Za pobožno poročilo in pravljico, ali le za domnevno prikazen bi mož tolike duhovitosti in tako jeklenega značaja, kakor je bil med mnogimi drugimi sveti Pavel, ne bil posvetil vsega svojega življenja najtrudapolnejšemu delovanju in slednjič mučeniški smrti. Le resnica ga je mogla pridobiti za to. Poln upanja kliče: Od vseh strani trpimo nadlogo, pa ne obupamo; smo stiskani, pa ne omagamo; smo preganjani, pa nismo zapuščeni; smo ob tla metani, pa ne ginemo ... zakaj mi vemo, da bo on, ki je obudil Jezusa, obudil tudi nas z Jezusom ... Zato ne pešamo. (II. Kor. 4, 8. 9. 14. 19). Samo že ta apostol, največji duh, ki ga je rodilo judovstvo, kakor ga imenuje nekatoliški kritik, samo ta apostol že zadostuje za negoljufivo istinitost naše vere v telesno od mrtvih vstalega Vzveličarja.

Apostolom, ki so svojo vero v vstalega Vzveličarja ovekovečili tudi s tem, da so postavili nedeljo za spominski dan vstajenja Gospodovega, apostolom se pridružujejo apostolski cerkveni očetje, sveti cerkveni učeni, sveti spoznovavci in zlasti mučenci vseh stoletij. O koliko mučencev, občudovanja vrednih junakov svete vere nahajamo med svetniki, ki so spoznavali in branili to temeljno resnico naše svete katoliške cerkve, žrtvovaje za njo vse zemeljske dobrine, da, celo svoje življenje, in so jo zapečatili s svojo srčno krvjo. Izmed mnogih sijajnih spričevavcev obojega spola naj omenim le tega in onega. Ob času krvavega preganjanja kristjanov za cesarja Maksimijana je krščanski vojskovodja, močnoveren vojak, z imenom Viktor, obiskoval brate od hiše do hiše, da jih je navduševal k zaničevanju smrti in jih vnmel k hrepenenju po neminljivih dobrinah. Pri tem junaškem opraviu je bil v Marzilju, obmorskem mestu na Francoskem, ujet in gnan pred sodišče, kjer mu je paganski sodnik pred vsem oponašal neumnost njegovega ravnanja, da namreč zapravlja sad svojih zaslug in milost rimskega cesarja, ker moli križanega, mrtvega človeka. Tako je sodnik imenoval Jezusa Kristusa. Trdnoverni vojak mu je odgovoril: Rad se odpovem vsem dobrotam, katerih se morem udeležiti le tedaj, ako se izneverim Jezusu Kristusu, edinorojenemu Sinu božjemu, ki se je ponižal, da se je učlovečil in je umrl za naše vzveličanje; kateri pa je po svoji smrti zopet vstal in vlada s svojim nebeškim Očetom, kateremu je postal v vsem enak! Tako se je glasilo očitno veroizpovedanje pogumnega vojščaka, za katero je bil takoj obglavljen: Viktor, resničen zmagovavec v boju za umrlega, a slavno vstalega Kralja veličastva!

Pa tudi nežne device so se izkazovale kot nepremagljive junakinje v spoznavanju petega člena vere. Sveto Margarito Antijohijsko je za cesarja Dijoklecijana, najhujšega preganjavca kristjanov, prefekt Olibrij pred sodiščem vprašal po njeni veri. Ko mu odgovori, da je kristjanka, zavpije Olibrij razkačen: Kako bi se dala misliti večja neumnost, kakor za Boga imeti človeka,

katerega so umorili na križu? Nato vpraša devica razjarjenega predsednika: Od kod veš, da je bil Kristus križan? To uče vaša pisma, ji odgovori. Prav, odvrne Margarita, tiste knjige govoré ne le o trpljenju Kristusovem, temveč tudi o njegovem vstajenju in poveličanju. Kako torej moreš prvo verovati, drugo pa tajiti? Ne verujemo zato v Kristusa, ker je trpel in umrl; ne, v tem bi ne imeli dokaza, da je pravi Bog. Pa on je vstal, in sicer vstal iz lastne moči iz skalnatega groba, zato se veselimo in se radujemo in kličemo aleluja! Ravno s tem je dokazal moč svojega božestva in ravno zato verujemo v njega, pa hvalimo in poveljučujemo njegovo ime, in žrtvujemo svoje življenje za njegov nauk. Tako je govorila srčna krščanska devica. Pagan je občudoval njeno bistroumnost, pa velel je vendar močnoverno devico najprej mučiti in potem obglaviti.

V Gospodu ljubljani verni škofljani! Čas mi ne dopušča, da bi navedel še več enako sijajnih živih prič za telesno vstajenje našega božjega Gospoda in Vzveličarja. Pa tega tudi ni treba; ker prepričan sem, da vi vsi z Viktorjem in z Margarito vred verujete neomajljivo trdno v častitljivo vstajenje našega božjega Odrešenika, ki je os, okoli katere se suče vse krščanstvo.

Da to vašo vero ohranim prav živo in delavno, nadaljujem svoje dokazovanje. Da je Jezus Kristus resnično tretji dan od mrtvih vstal, za to govorijo tudi svetovne priče, paganske in judovske. Takih dokazov sicer ne potrebuje ne sveta cerkev in ne naša vera; dobro pa je vendar, in sicer kot orožje proti sovražnikom in nam samim v veselje in v potrjenje, ako se moremo v dokaz velikega dogodka telesnega vstajenja našega Gospoda in Vzveličarja sklicevati tudi na take priče, ki se ne štejejo med spoznavce Kristusove vere. Zelo žalostno je, da se še dandanes nahajajo ljudje, ki hočejo biti in se imenovati kristjani, ki pa dvomijo o vstajenju Kristusovem, ali je celo očitno tajijo. O teh nesrečnežih velja, kar beremo v svetem evangeliju o bogatinu in Lazarju: »In umrl je bogatin, in je bil pokopan v pekel. Ko je pa bil v trpljenju in je videl od daleč Abrahama in La-

zarja v njegovem naročju, je zavpil, rekoč: Oče Abraham, usmili se me in pošlji Lazarja . . v hišo mojega očeta; pet bratov namreč imam, da jim spriča, da tudi oni ne pridejo v ta kraj trpljenja. Abraham mu reče: Imajo Mozesa in preroke, nje naj poslušajo! On pa je rekel: Nikar, oče Abraham, ampak če kdo izmed mrtvih k njim pojde, se bodo spokorili. Rekel mu je pa: Ako Mozesa in prerokov ne poslušajo, tudi ne bodo verovali, čeprav kdo od mrtvih vstane. (Luk. 16, 22. 23. 27—31).

Eden najznamenitejših svetovnih dokazov za čudovito vstajenje Kristusovo nam je zapustil slavní judovski zgodovinar Flavij Jozef. Ta dokaz zasluži, da ga poznajo vsi krščanski krogi in da spoznajo njegovo veljavo. Flavij Jozef, rojen leta 37 po Kristusu v Jeruzalemu in umrl po letu 93, farizejec in sovrstnik apostolov, piše v tretjem poglavju osemnajste knjige svojih judovskih starin o osebi Jezusa Kristusa takole: »V tej dobi je živel Jezus, človek poln modrosti, ako se sploh sme imenovati človek. Kajti delal je celo neverjetne reči in je bil učenik takih ljudi, ki z veseljem sprejemajo resnico. Držalo se ga je mnogo judov, pa tudi mnogo helenov. Ta je bil Kristus. In čeprav ga je bil Pilat na obtožbo predstojnikov pri nas obsodil k smrti na križu, vendar ga niso nehali ljubiti oni, ki so ga bili prej ljubili. Ker tretji dan se jim je prikazal zopet živ, kakor so bili od Boga poslani preroki prerokovali o njem to in še mnogo drugega čudežnega. Še do zdaj ni prenehalo ljudstvo kristjanov, ki se imenuje po njem.¹ Tako

¹ Flavii Josephi Antiquitates, XVIII. 3. 3. — To tako čudno kakor važno mesto je celo pristno, o čemer pričajo vsa vnanja sodila. Nahaja se v vseh rokopisih, ki so se nam ohranili od tega dela v obilnem številu. Oče cerkvene zgodovine, Evzebij, škof Cezarejski († 340), ga priobčuje v svoji Cerkveni zgodovini (lib. I. cap. 10), in v svoji Demonstratio evangelica (lib. III. cap. 5). To mesto nam izročuje tudi učeni cerkveni oče sv. Hieronim v svoji knjigi o cerkvenih pisateljih (cap. 13). To klasično mesto omenjajo nadalje Rufin (Cerkvena zgodovina 3, 11), Socomen (Cerkvena zgodovina 1, 1) in Izidor Peluzijan (knjiga 4, list 225). Nanj se sklicujejo slavni škof Milanski, sv. Ambrož, učeni Kasiodor, Nicefor Kalist, Zonoras in poznejši pisatelji.

Tako je pristnost tega velevažnega mesta celo gotova iz vnanjih razlogov, pa se tudi iz morebitnih notranjih vzrokov ne da pobiti ali le omajati. Po vsej pravici pripazuje učeni Bole v svojih mislih o tem mestu: Ob sklepu te razprave se nam dozdeva umestno,

nam kliče glas juda Flavija Jozefa, ne da bi bil nameraval ali da bi se bil zavedal važnosti svojega pričevanja, skozi devetnajst stoletij: Jezus Kristus je ob začetku našega časošetja živel, učil, čudeže delal, je bil križan pod Poncijem Pilatom in je tretji dan potem vstal od mrtvih.

Očividni dokaz za častitljivo vstajenje Jezusa Kristusa je nadalje njegova naprava, njegova ustanova: naša sveta katoliška cerkev; kajti ona sloni na velikem dogodku, da je Kristus zmagovalito vstal od mrtvih. Ako bi Kristus ne bil vstal, bi bila prazna naša vera, omajljiva bi bila stavba naše cerkve. Kakor se je vera in pridiga apostolov opirala na prepričanje o resničnem vstajenju njihovega božjega Učenika, tako sloni tudi naša vera na tem prepričanju. Z vso pravico trdi slavni govornik, sveti Janez Krizostom, v svoji prvi homiliji o Dejanju apostolov: »Kdor veruje vstajenje, bo skoraj imel popolno vero«. Kakor so prve krščanske občine nastale na podlagi te temeljne resnice, enako stoji vsa cerkev še danes močno in trdno na tem temelju. Kakor je Kristus slavno zmagal po svojem čudovitem vstajenju, tako je zmagovala njegova cerkev skozi vsa stoletja in zmaguje še danes in bo zmagovala tudi v prihodnje. Seveda ne zlate krone, temveč trnjeva

pripomniti in razločno poudariti, da vnanja sodila določno spričujejo pristnost. Pristnost je, rekel bi, in possessione ali v posesti. Ne more je omajati v njeni posesti sapa praznih domnev, umakne se le, ako silijo v to dokazujoča notranja sodila. Dozdevek, da so taka, se razprši, čimbolj se oziramo na lastnosti pisatelja in njegovih helenskih učiteljev, kar zahtevajo pravila zdrave razlage.

Tako ugovarjajo, da Flavij Jozef ni imel povoda, poročati o Jezusu. Medtem pa v omenjenem delu poroča o vseh le nekoliko odličnih osebah po Judeji, tako o Janezu krstniku, o Ponciju Pilatu, o Kajfu in o drugih. Pripoveduje celo o apostolu Jakobu mlajšem, da je bil umorjen zaradi preloma (Mozesove) postave, in da je bil brat (ali kakor so rekali Judje, sestrane) Jezusa, ki je imenovan Kristus. Torej nikakor ni mogel molčati o Jezusu, moral je poročati pač tudi o njem.

Toda, vprašujejo nadalje, kako je mogel Flavij Jozef tako pisati o Jezusu, ne da bi bil postal sam kristjan? Pač ni težko, zadovoljivo odgovoriti na to vprašanje. Flavij Jozef je bil posvetnež, in kot takemu mu ni bilo mar za versko prepričanje; to mu pa ni branilo, govoriti resnice, kot zgodovinarju pisati resnico. — Zadnji ugovor je nasprotnikom trditev, da so kristjani podtaknili in uvrstili to mesto. To pa se trdi brez dokaza, in se potemtakem tudi po pravici zanikuje brez dokaza. Tu velja pravilo: Quod gratis asseritur, gratis negatur. Kar se zastoni trdi, se zastoni zanikuje. In to po vsej pravici; kako bi bili namreč mogli kristjani dotično mesto spraviti v vse mnogoštevilne rokopise?

krona je bila in je večidel njena zmaga in njena slava. Častitljiva krščanska načela so vzdignila svet iz razvalin paganstva, in so ga pomladila enako ptiču feniksu.

Vstajenje Kristusa Gospoda je predrugačilo zemlje obraz. Paganska omika, četudi visoko razvita, ni mogla zadrževati npravnega propada, ker je služila neresnici, sovraštvu, napuhu. Krščanstvo je oskrbelo zopet pravo omiko, ker je ozdravilo zla nekdanje omike in je ustanovilo novo. Krščanstvo je pregnalo sužnost, je povzdignilo ženo, je oblačilo državno oblast, je posvetilo delo, je odstranilo oderuštvo, pa je zboljšalo stanje ubožcem in bolnikom po ustanovljenju sirotišč, zavetišč, bolnišnic in oskrbovalnic. Odvrčalo je nevednost z ustanovljenjem ljudskih, srednjih in višjih šol. Gojilo je umetnosti in vede, pospeševalo je slovstvo.

Krščanska umetnost, da se pomudimo vsaj nekoliko pri njej in da omenimo le nekaj, kar zadeva naš predmet, krščanska umetnost, pravim, oznanjuje s svojimi deli glasno in razločno: Kristus živi, Kristus vlada, Kristus zmaguje! Kako vzvišenih snovi, kako veličastnih misli je dalo umetnikom edino le častitljivo vstajenje Gospodovo! V katakombah so označevali to resnico s stenskimi podobami. Taka podoba je bil med drugimi veliki prerok Daniel v levnjaku. Daniel je živel v dobi babilonske sužnosti več kakor 500 let pred Kristusom. Njegovi sovražniki so našuntali medijskega kralja Darija, da ga je velel vreči v levnjak. Nato so prinesli kamen in so ga položili na vhod v jamo in zapečatili s pečatom kralja in drugih prvakov. Bog pa je poslal svojega angela, ki je zaprl žrelo krvoločnih zveri in je rešil Daniela. Ko je kralj Darij ob prvi jutranji zori drugega dne prišel k levnjaku, je našel Daniela še živega, da, celo nepoškodovanega; nato je zapovedal, krive tožnike vreči pred divje zveri. Sicer se tudi mesto pri Danielu 7, 13. 14 tolmači kot prerokovanje vstajenja in povišanja Mesijevega. Daniel je gledal v ponočni prikazni Sinu človekovega v oblakih neba, kako mu je dal Oče oblast in čast in kraljevstvo, da so mu služili vsi narodi in rodovi in jeziki. (Dan. 7, 13. 14).

Nadalje so v katakombah resnico vstajenja Kristusovega vpodabljali s prerokom Jonom,¹ katerega je Jezus sam označil kot predpodobo svojega vstajenja z besedami: Kakor je bil Jona v trebuhu morskega soma tri dni in tri noči, tako bo Sin človekov v srcu zemlje tri dni in tri noči. (Mat. 12, 40). — Kesneje so predstavljali vstalega Vzveličarja po vsebini evangelijskih poročil v velikem veličastvu, obdanega od žarne svetlobe, belo zastavo z rdečim križem v roki v znamenje zmage in zmagoslavja. Na nekaterih slikah se nahaja poleg vstalega Vzveličarja ali tudi brez njega kot njegova podoba lev s križevim obsvitom, po izreku sv. Avguština: V svojem trpljenju je bil jagnje, v svojem vstajenju pa lev. — Pogosto nahajajoča se podoba vstajenja kaže pobožne žene, ko pridejo h grobu, da bi mazilile truplo Kristusovo, pa zagledajo tamkaj angela v snežno belem oblačilu; ali Kristus gre sredi med dvema učencema v Emauz v živahnem pogovoru; ali on sedi z obema v Emauzu pri mizi, drži v levici kruh, in ga blagoslovi z desnico. Sploh navaden je kip vstalega Vzveličarja z zastavo, ki ga ob veliki noči nosijo pri vstajenju v procesiji in ga postavljajo na veliki altar. Zastava vstalega Vzveličarja spominja mesijanskih besed velikega preroka Izaija: Tisti dan bo Jesetova korenina stala v znamenje ljudstvom; narodi ga bodo molili in njegov grob bo častitljiv. (Iz. 11, 10). Gospod, ki je trpel za grehe sveta in je vstal od mrtvih, se pogosto po starozakonski predpodobi predstavlja ne v svoji človeški podobi, marveč v mili in genljivi podobi jagnjeta. Tudi ta podoba Kristusova se nahaja že na starih zatemnelih stenah katakomb; risale so jo roke prvih

¹ Podoba preroka Jona spada med podobe, ki se v katakombah in sploh v prvih krščanskih stoletjih najgošče nahajajo na vsakovrstnih spomenikih. Vidiš jo na stenskih slikah, nagrobnih kamenih, na krstah, na svetilnicah, na svetinjah in na zlatih kupah. In nahajaš jo v različnih predstavah in oblikah, tako da ne pogrešaš nobene posameznosti svetopisemske povesti, ne ladje, ne potovalcev, ne suhe zemlje, kamor ga je izvrгла riba. Zdaj ga vidiš le, kako ga požre morski som, zdaj, kako ga pljune na suho, zdaj zopet je to tudi samo le označeno. (Otto Mitius, Jonas auf den Denkmälern des christlichen Alterthums. — IV. Heft der archäologischen Studien zum christlichen Alterthum und Mittelalter, herausgegeben von J. Ficker. — Freiburg, 1899. VII. + 224 S. Mit 2 Tafeln und 3 Textbildern).

rimskih kristjanov. Velikonočno jagnje, darovani in vstali Vzveličar, nosi zastavo, katera visi na poprečnem križevem drogu ter vihra prosto in veselo kakor ob slavni zmagi. Zastava je v roki vstalega Vzveličarja njegovo zmāgavno, pa naše bojno znamenje.

Sloveče so slike vstajenja, izvršene od posameznih umetnikov, n. pr. slika izvrstnega slikarja Giotto di Bondone, ki je slikal vstalega Vzveličarja z veličastno postavo, plavajočega nad skalnatim grobom, krog glave svetel žar, v roki križno zastavo, ob nogah dva stražnika; slika deviškega Fra Angelika Fiezolana, ki predstavlja tri Marije, katerim angel sporoča veselo oznanilo: Vstal je, ni ga tukaj; slika slavnega Michelangela, ki predočuje prizor, ko se Gospod prikaže sveti Mariji Magdaleni. Ker je imela Magdalena vstalega Vzveličarja za vrtnika in mu je dejala, jokaje: Vzeli so mi Gospoda, in ne vem, kam so ga položili; ako si ga ti odnesel, povej mi — zato se Kristus na tej sliki predstavlja kot vrtnik, z lopato v roki in obkrožen s svetlim žarom. Na umotvoru velikega Rafaela Sanzio plava Kristus nad grobom, molita ga dva angela, trije stražniki leže na tleh, četrti pa preplašen beži. Znana je tudi krasna slika vzornega Fra Bartolomea v palači »Pitti« v Florenci: Štirje evangelisti kot priče vstajenja. Toda dovolj o umetnosti in umotvorih, ki proslavljajo veselja polno vstajenje, praznik zmage in zmagoslavja Jezusa Kristusa. Seveda bi bilo prav zanimivo pripovedovati, kako med umetnostni pesništvo in godba slavita vstalega Vzveličarja, kakor n. pr. mladeniškega mojstra Don Lorenza Perozi »Vstajenje Kristusovo«. Toda dovolj.

Tako sem v prvem delu svojega pastirskega in poučnega lista jasno dokazal resničnost dogodka telesnega vstajenja Kristusa Gospoda. O junaku Samsonu pripoveduje sveto pismo, da je prišel nekega večera v filistejsko mesto Gazo in je tam prenočil. Filistejci, njegovi zakleti sovražniki, so zaprli mestna vrata in so postavili k vratom čuvajev, da bi ga ujeli in gotovo pokončali. »In čuvaji, tako beremo v bukvah Sodnikov, so čakali vso noč pri vratih, da bi Samsona zjutraj, ko pojde vun, ubili. Samson pa je spal do polnoči; potem

je vstal, je zagrabil obe dvernici mestnih vrat z njunimi podboji in z zapahom, in ji je zadel na svoje rame ter nesel na vrh gore, ki gleda proti Hebronu.« (Sodn. 16, 1). Prevarjeni in prestrašeni so se pogledovali mestni prebivavci, ko so zjutraj zapazili, da je Samson ušel in je celo mestna vrata s podboji vred iz zida iztrgal in odnesel.

Občudovanja vredna je ta predpodoba, pa mnogo večjega občudovanja vreden je on, ki je dopolnil to predpodobo, božji junak Kristus Jezus. Njegovi sovražniki so se že veselili, misleč, da so ga vendar odstranili za vselej. Njegovo telo je bilo stepeno, razmesarjeno, umorjeno, zaprto v grob, ki

je bil pokrit s težkim kamenom in zastražen od rimskih vojakov. Zdaj so mislili nasprotniki, da se jim ni treba več bati Nazarejca. Toda božji junak, močni lev iz rodu Judovega je hudo presenetil brezmočne, ko je najbrž hitro po polnoči razbil vrata kraljevstva mrtvih — portas inferni confregit, kakor poje o njem cerkev — je odvalil težki kamen in je živ vstal iz temnega groba. In tako je resnična tolažbe polna beseda: Vi pa me vidite, ker jaz živim!¹ (Jan. 14, 19).

¹ Nekateri pripomočke za natančnejši poduk o razpravljanem predmetu glej v nemškem pastirskem listu, str. 16 oziroma 90.

Preljubljeni v Kristusu Gospodu!

Kakor je resnica telesnega vstajenja Kristu- sovega neovržno gotova, tako je tudi naj- višje važnosti. Častitljivo vstajenje Kristusa Gospoda je za nas vse največjega pomena.

Vprvo ta neizpodbitni dogodek krepi in utrjuje našo vero. Kakor je božič praznik ljubezni, enako je velika noč praznik vere in upanja. »Bog ga je obudil od mrtvih in mu je dal veličastvo, da bi bila vaša vera in vaše upanje v Bogu (I. Petr. 1, 21), piše prvak apostolov, sv. Peter. Velika noč je praznik vere, kjer je vstajenje dogodek, ki že sam za sebe dovolj sprčuje in dokazuje vse resnice krščanske vere. V Kristusu, obljubljenem in željno pričakovanem Mesiju, vidimo najnatančnejše izpolnjena vsa staro- zakonska prerokovanja, tudi ono presloveče pre- rokovanje kralja psalmopevca Davida: Ne bodeš, o Gospod, pustil moje duše v predpeklju, in tudi ne bodeš pripustil svojemu

svetemu gledati trohnobe (Ps. 15, 10); kakor tudi prerokovanje preroka Ozea: O smrt, jaz bom tvoja smrt; o pekel, jaz bom tvoj vgriz. (Oz. 13, 14).

Še več, Jezus, prerok prerokov, je prerokoval sam, da bode vstal tretji dan po svoji smrti. Ko so judje in farizeji zahtevali od njega, da se pred njimi tako rekoč izpriča z znamenji iz nebes ali na nebu, jim odgovori Jezus: Hudobni in prešestni rod išče znamenja, pa znamenje se mu ne bo dalo razen zna- menja Jona preroka. Kajti kakor je bil Jona v trebuhu morskega soma tri dni in tri noči, tako bo Sin človekov v srcu zemlje tri dni in tri noči. (Mat. 12, 39. 40). Ko je Peter ob tiberijaškem jezeru spoznal Kristusa za Sinu živega Boga, in mu je Jezus za to ob- ljubil, da ga bo postavil v temeljni kamen svoji cerkvi, in mu bo dal ključe svojega nebeškega kraljevstva, potem je začel božji Vzveličar doka- zovati svojim učencem, da mora iti v Jeruzalem

in da mora veliko trpeti od starašin in pismarjev in višjih duhovnikov, in da mora umorjen biti in tretji dan zopet vstati. (Mat. 16, 21).

Ko je Jezus po svojem izpremenjenju na gori Taborski s Petrom, z Janezom in Jakobom šel z gore, jim je rekel: Nikomur ne pravite te prikazni, dokler Sin človekov ne vstane od mrtvih. (Mat. 17, 9). Hitro potem je govoril vsem apostolom: Sin človekov bo izdan ljudem v roke, in ga bodo umorili, in tretji dan bode vstal. In postali so silno žalostni. (Mat. 17, 21, 22). Kakor poroča sv. evangelist Matevž, je Jezus v okolici mesta Jerihe vzel dvanajstere posebe k sebi in jim je rekel: Glejte, gremo gor v Jeruzalem in Sin človekov bo izdan višjim duhovnikom in pismarjem, in ga bodo obsodili k smrti in ga bodo dali nevernikom zaničevati, bičati in križati, in tretji dan bo zopet vstal. (Mat. 20, 17—19).

Ko je Jezus iz Jeruzalemskega templja izgnal prodajavce, kupčevavce in menjavce, tedaj so pristopili k njemu nadzorniki templja in farizeji, rekoč: S kakšnim čudežem nam skazeš, da smeš to delati? Jezus jim odgovori: Poderite ta tempelj, in v treh dneh ga bodem postavil! Govoril je, kakor piše sv. Janez, o templju svojega telesa. Judje pa so rekli zasmehljivo: Šestinsirideset let se je zidal ta tempelj, in ti ga bodeš postavil v treh dneh? (Jan. 2, 18—21). Tega dogodka ne more utajiti nobena kritika, in Judje ga niso mogli pozabiti. Ko je Jezus ujet stal pred velikim zborom in pred višjim duhovnikom Kajfom, sta slednjič pristopili dve krivi priči in sta rekli: Ta (namreč Jezus) je govoril: Jaz morem podreti tempelj božji in v treh dneh ga zopet pozidati. (Mat. 26, 60). Jezus sicer ni govoril tako, marveč: Poderite ta tempelj in v treh dneh ga bom postavil; pa sovražniki so si zapomnili ta izrek Jezusov, kakor so to pokazali tudi pri križanju. Kajti zašramovali so Jezusa na križu, rekoč: Aha, ki podiraš tempelj božji in ga v treh dneh zopet pozidaš, pomagaj sam sebi! (Mat. 27, 40).

Prerokovanje Kristusovo o njegovem vstajenju je bilo tako obče znano, da so veliki du-

hovniki in farizeji tisti dan po križanju Jezusovem šli k Pilatu, rekoč: »Spomnili smo se, da je ta zapeljivec, ko je še živel (vedeli so torej dobro, da je umrl), rekel: Črez tri dni bom vstal. Ukaži torej, zavarovati grob do tretjega dne, da kje ne pridejo njegovi učenci in ga ne ukradejo, in poreko ljudstvu: Od mrtvih je vstal; in bo poslednja zmota hujša od prve. (Mat. 27, 62—64). To obče znano prerokovanje, katerega ni mogel izvršiti nihče, ki je samo le človek, se je natančno izpolnilo. Zato je Jezus Kristus več kakor le od Boga poslan prerok, on je tudi Bog. Po pravici namreč pripazuje modri Hiponec, sveti Avguštin: »Največji čudež vseh čudežev je vstajenje mrtvega; pa med vsemi vstajenji je najčudovitejše: obuditi samega sebe. Ker samega sebe obuditi more le človek, ki je obenem Bog.«

Zato je vstajenje Jezusa Kristusa, od mrtvih glavni dokaz njegovega božestva. Jezus Kristus je Bog, in vse, kar je učil, je resnica, nelazljiva resnica, brezpogojna resnica. Zatorej mora biti tudi naša vera trdna kakor skala. To je zmaga, ki premaga svet, naša vera. Kdo je pa, ki premaga svet, kakor kdor veruje, da je Jezus Sin božji? (I. Jan. 5, 4, 5). Nasproti pa bi bilo brez vstajenja vse, kar je Kristus učil, postalo negotovo in omahljivo, bi bilo postalo dvomljivo, kakor primerno pravi razsvetljeni apostol narodov, sveti Pavel: Če Kristus ni vstal, je prazno naše oznanjevanje, prazna je tudi naša vera; še ste namreč v svojih grehih. Tedaj so tudi tisti, ki so zaspali v Kristusu, pogubljeni. (I. Kor. 15, 14, 17, 18.)

Bodimo torej vsi kakor skala trdni v veri, kakor je bila Marija, mati Jezusova, katera ni nikdar omahovala v veri. Marija je stala pod križem, ko je umrl njen ljubljeni in ljubeči Sin; pa ona je verovala, da bode vstal; zato velikonočno jutro ni šla h grobu z dišavami, kakor Marija Magdalena, mazilit ga, ker je bil že vstal. Marija ni bila med tremi Marijami, med pobožnimi ženami, ki so velikonočno jutro šle h grobu, ko je bil že prazen. Marija ni iskala med mrtvimi svojega Sina, njega, ki je bil že vstal. In zato je

zaslužila, da se ji je najprej prikazal poveljani Vzveličar, kakor se sploh misli.¹ Ob prikazni poveljanega se je dopolnilo, kar peva Jakopone da Todi v ljubeznivi sekvenciji: Stabat Mater gaudiosa. Radostna je Mati stala.

Kaj čuda, ako je postala Marija svojemu Sinu enaka tudi v vstajenju? Marija je umrla, pa smrtne vezi je niso mogle zadrževati v grobu, njeno vstajenje se je pospešilo. Preblaženo devico in mater božjo Marijo je Bog tretji dan obudil in v nebesa vzel z dušo in s telesom. To sicer ni dogma ali verska resnica, ker sveta cerkev do zdaj o tem ni nič določila; toda od nekdaj je bila naklonjena temu pobožnemu mnenju. Na Vatikanskem cerkvenem zboru so prosili 204 škofje, da se naj ta resnica proglasi za versko resnico.

Kakor pa vstajenje Kristusovo vtrjuje našo vero, tako jači tudi našo voljo v dobrem, jo krepi v čednosti. Kako to? V njem namreč gledamo plačilo in poveljanje pokorščine do Boga. Gospod Bog ne zapusti svojih, čeprav jih zapusti tudi ves svet. Kratek čas in le na videz zmaguje hudobija nad čednostjo, slednjič pa zadobi vendar čednost najpopolnejšo zmago in doseže zaslužen, neminljivo plačilo. Kdor trpi z Jezusom, bo ž njim vstal in bo ž njim kraljeval vekomaj, uči od Kristusa izvoljeni in pmi- loščeni apostol Pavel. Da, križ pripravlja veliko- nočno veselje!

S tem, kar sem omenil, preljubljeni, še pa ni- kakor nismo popolno označili pomena veselega vstajenja božjega Vzveličarja. Ono je namreč nadalje krasna predpoda našega duhovnega,

mravnega vstajenja, predpoda oživljenja naših duš. Vzveličar ni ostal v grobu, tako tudi mi ne smemo ostati v grobu pregreh. Je tudi grob v duhovnem pomenu: greh, in je tudi duhovno vstajenje: zadobitev milosti. Nihče ne more po grehu mrtvega obuditi k življenju, kakor le vsemo- gočni Bog. Kakor so pa pri vstajenju Jezusovem sodelovali tudi angeli, slično se Gospod poslužuje v svoji cerkvi angelov, mašnikov kot svojih po- slancev, da rešuje ljudi grešnih spon, da jih od- vezuje. Ko bi Kristus ne bil vstal, bi bili v svojih grehih. Dopadlo je, da po Kristusu vse spravi s seboj. Pomenljivo je božji Odrešenik ravno na dan vstajenja ustanovil zakrament od- puščenja grehov; to je bilo prvo darilo povelja- nega Vzveličarja sveta. Dneva ustanovitve velikih zakramentov pokore in presvetega rešnjega Telesa sta blizu svetega velikega petka in stojita kakor dve goreči svetilnici ob vsaki strani križa, ki ji je prižgal. Res, dostojna in pravična je uredba svete cerkve, da naj njeni otroci po pripravi svetega postnega časa ravno veliko noč uporabljajo kot čas duhovnega vstajenja.

Cerkev nam zapoveduje, da v tem milosti polnem času vredno prejmemo zakrament svete pokore in presvetega rešnjega Telesa. Poleg tega škofje vsled papeževega pooblastila ravno na velikonočni praznik delijo v svojih stolnicah apo- stolski blagoslov s popolnim odpustkom. Pravo velikonočno veselje, pravi velikonočni mir in blagoslov napolnjuje pa le tiste, kateri z vso radovoljnostjo izpolnjujejo četrto cerkveno za- poved: »Izpovej se svojih grehov postavljenemu izpovedniku najmanj enkrat v letu, in v veliko- nočnem času prejmi sveto rešnje Telo.« Tam v izpovednici slišiš sladko, tolažbe polno besedo: Noli flere, Maria! Resurrexit Dominus! Ne jokaj, Magdalena! Vstal je Gospod! Vstani tudi ti iz groba pregreh, potem pa ne jokaj, temveč veseli in raduj se! Tam v izpovednici govori Jezus po svojem namestniku, kakor je nekdaj klical ob mrt- vaškem odru mladeniča v Najmu: Mladenič, rečem ti, vstani! (Luk. 7, 14. 15). Ali kakor je klical ob smrti postelji Jairove hčerke: Deklica, rečem ti, vstani! In zdajci je deklica

¹ Brat Filip, kartuzijan v Zajčkem samostanu pri Konjicah, poje v svojem, v 13. stoletju zelo razširjenem „Marijinem življenju“ tako-le:

Ko Kristus je iz groba
Z močjo nebeško vstal,
Se k Materi je ljubi
Kot zvesti Sin podal.

O koliko veselje
Občuti nje srce,
Ko milo zopet Sinu
V obličje sveto zre!

Ko gleda mu v obraz,
Zakliče na ves glas:

(Wilhelm Sommer, Bruder Philipps des Karthäusers Marienleben. Münster, 1859. str. 267 nsl).

O hvala ti, moj Bog,
Po svetu vsem okrog!
Sin zopet moj živi,
Raduj se, srce mi!

Minulo zdaj trpljenje,
Mi jok je in ihtenje,
Da zopet ti živiš,
Pred menoj tu stojiš!

O zemlja in nebo
Proslavljaj čudo to!

vstala in hodila. (Mark. 5, 41. 42). Ali kakor je usmiljeni Odrašenik klical ob grobu Lazarjevem: Lazar, pridi v un! In mrlič je zdajci prišel un, povezan na rokah in nogah s povoji, in njegov obraz je bil zavrt v prt. In Jezus reče: Razvežite ga in pustite ga iti. (Jan. 11, 43. 44). Enako govori tudi izpovednik kot namestnik Kristusov na zemlji izpovedencu, ki leži v grobu greha in je zvezan z vezmi grešnih navad kakor s povoji, in katerega duša je mrtva za nebeško kraljevstvo: Mladenič, mladenka, rečem ti vstani; in jih odveže vezi grehov, ter odvali kamen dolga od njihove vesti, da potem zopet govorijo, to je: da morajo z zasluženjem hvaliti Boga in varno hoditi po potu vzveličanja.

Katoliški kristjani! Jezus Kristus je premagal smrt, greh in satana, nas je torej rešil in otel iz sužnosti greha, nas je oprostil oblasti peklenškega vladarja. Ah, ohranimo si vendar to prostost, ne vklepajmo se zopet v verige greha in v spone satanove. Bratje, opominja nas vse tako živo sveti Pavel, bratje, postrgajte stari kvas, da bodele novo testo... Ker naše velikonočno jagnje, Kristus, je darovano. Obhajajmo torej veliko noč ne v starem kvasu, tudi ne v kvasu hudobije in malopridnosti, temveč v opresnih kruhah čistosti in resnice! (I. Kor. 5, 7. 7). Začnite v moči in milosti Kristusuvi boj z izkušnjava, nadaljujte ga srčno in končna zmaga bo vaša. V okrepčevanje zauživajte velikonočno Jagnje, ki je bilo zaklano za naše grehe, in prejemajte kruh, ki je prišel z nebes in katerega zauživanje daje večno življenje. Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil sodni dan. (Jan. 6, 55). In ako ste enkrat vstali s Kristusom, iščite, kar je gori, kjer je Kristus, sedeč ob desnici božji. Kadar se bo prikazal Kristus, vaše življenje, takrat se boste prikazali tudi vi z njim v časti. Mrtvite torej v sebi huda nagnjenja in poželenja! Slecite starega človeka z njegovimi deli, pa oblecite novega, njega, ki je prenovljen v spoznanju po podobi tistega, ki ga je vstvaril. (Kol. 3, 1. 4. 5. 9. 10).

V vseh rečeh se povrnimo h Kristusu, ki je bil izdan zavoljo naših grehov in je vstal zavoljo našega opravičenja. (Rim. 4, 25). Kdor se odvrne od njega, se povrne v temo. Kraljevstva in ljudstva, ki so postala nezvesta Kristusu in cerkvi ter so prišla ob vero, so izgubila z njo tudi pravnost. Odpad od krščanstva izpodkoplje temelj pravemu ljudskemu blagostanju. Le prokletstvo in nesreča sledita odpadu od Odrašenika sveta, kakor tudi nemir in mržnja, zavist in sovraštvo. Toda, Bogu bodi hvala, mnogo je znamenj, da se obhaja povsodi velika noč, povsodi vstajenje. Na vseh straneh in krajih se taja led, pod katerim je bila pokopana vera marsikaterega kristjana. Povsodi se trudijo značajni možje, odvaliti težki kamen, za katerega so potisnili krščanstvo v domačem življenju, v odgoji, v umetnosti in vedi, v javnem življenju in občevanju. Na vsej črti se zopet glasi klic: Kristus je vstal! In ako sovražniki svete cerkve tajijo vstajenje krščanstva, in se veselijo, misleč, da so krščanstvo poteptali in uničili, ne morejo utajiti s tem resnice, da se zopet mogočno oživlja, kakor nekda tudi farizeji niso nič opravili z lažjo, ki so jo trosili po nagrobnih stražnikih, češ, da Kristus ni vstal, temveč so njegovo truplo ukradli le učenci.

Zares, tako veličasten je naš velikonočni praznik, tako izpodbuden in osrečevalen je ta presveti dan, da bi že sam mogel nagibati vse, ki so zvnaj katoliške cerkve, k srčnemu obžalovanju, da morajo pogrešati tolažbo in podporo, katera bi bila za nje največja sreča v vseh okolnostih življenja. Kako pa morajo obžalovati in objokovati to šele tisti, ki so zabredli v zmoto, zapeljani od drugih ali pa vsled lastne trme, in ki morda letos praznujejo prvič veliko noč zvnaj katoliške cerkve! O kako se jim mora pač užaliti, ako morajo iti mimo cerkve, v kateri so slišali do zdaj tako veselo peti alelujo, ali so jo pomagali sami prepevati, in se ondi še zdaj razlega zmagovavni slavospev aleluja, pa nič več veselo ne odmeva v njihovih srcih! Kdor veruje v Sina, ima večno življenje; kdor pa je Sinu neveren, ne bo videl življenja, temveč

jeza božja ostane nad njim. (Jan. 3, 36). To je volja mojega Očeta, kateri me je poslal, govori Kristus, da vsak, ki vidi Sina in vanj veruje, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan. (Jan. 6, 40). O vi ljubi škofljani, ki ste morda odpadli od katoliške vere, vi, žalost mojega srca, vrnite se v naročje najboljše matere, edinovzveličavne katoliške cerkve! Ne veste, kako sladko in srečno se počiva v njenem naročju. Objel bi vse, ki pripeljejo izgubljene ovčice zopet nazaj v ovčjak Jezusa Kristusa. Da vam bode pa to mogoče, ljubljani v Gospodu, se pred vsem sami ne dajte motiti v veseli veri vstajenja! Gospod je resnično vstal in se je prikazal Simonu. (Luk. 24, 34). In Simon Peter živi še dandanes v Vatikanu v Rimu, in resnica, katero vam oznanjuje on, vas bode osvobodila. Potem boste vedno veseli peli velikonočnico: Aleluja! Slavite Gospoda!

Naposled naglašam z vsem poudarkom še eno in sicer najvažnejšo stran zgodovinskega dogodka in verske resnice častitljivega vstajenja Jezusa Kristusa, tega njegovega največjega in najvišjega zmagoslavja nad vsemi njegovimi sovražniki. Slavno in čudovito vstajenje je za nas najzanesljivše poročstvo našega lastnega vstajenja. Da bi to laglje verovali, je obudil Jezus od mrtvih Jairovo hčer, mladeniča v Najmu in svojega prijatelja Lazarja. Kot predpodobo našega vstajenja je videl nekdanji veliki prerok Ecehiel zopet oživeti suhe kosti, ležeče na širokem polju. (Eceh. 37, 1—14). V znamenje našega vstajenja so se ob smrti Kristusovi na križu odpirali grobovi, in mnogo teles svetnikov, ki so bili zaspali, se je obudilo; in so šli iz grobov in so se prikazali svojim. (Mat. 27, 52. 53). Velika noč je torej tudi praznik upanja in veselega pričakovanja. Pretolažljivo resnico telesnega vstajenja razpravlja po svojem duhovitem načinu sveti Pavel, najboljši tolmač nauk Jezusa Kristusa, v dolgem, oseminpetdeset vrst broječem 15. poglavju svojega prvega lista do Korinčanov. Med drugim piše slavni apostol o tej skrivnosti takole: Po človeku je smrt in po človeku je vstajenje mrtvih. In kakor v Adamu vsi umerjejo,

tako bodo tudi v Kristusu vsi oživeli. (I. Kor. 15, 21. 22). In božji Učenik sam je to učil z jasnimi besedami: **Jaz sem vstajenje in življenje; kdor veruje v mene, bo živel, akoravno je umrl.** (Jan. 11, 25).

Ljubljani verniki! Kolika tolažba za nas: Smrti ni več! Jezus je vstal kot prvi med svojimi brati. Komu se užali, ako zahaja večerno solnce? Kdo žaluje in je neutolažen, ako jeseni obledelo listje pada z drevja? Ali ne vemo, da solnce prihodno jutro v novem žaru zasije na nebeškem oboku? In ali drevje, ki v ledeni zimi stoji kakor mrtvo, ne začne v ljubi pomladi zopet zeleneti in cveteti? In ako vsejano seme strohni v zemlji, ali ne priklje iz njega novo življenje? In gosenica, ki se jeseni zaprede in je kot zapredek v zimskem mrazu kakor mrtva v svojem mešiču, ali ne leta spomladi kot krasno pisan metulj od cvetice do cvetice, od lista do lista?

Enako tudi mi, predragi! Naj nas zapelje čas, bolezen, nesreča v ledeno smrtno roko, naj se pogrezne naše telo v temni grob, naj tamkaj strohni, vendar za vselej ni uničeno. Peščica prahu in pepela, ki še preostane od telesa, ne ostane vedno mrtva. Ker vstali, da, vstali bomo, tako kliče veselo sveti Pavel, ker je Kristus iztrgal smrti njen plen in jo je premagal za vselej. Na Dunaju v notranji kapeli cesarskega dvora se pri božjem grobu vsako leto nahaja globoko pomenljivi napis: Absorpta est mors in victoria. Ubi est, mors, victoria tua? Ubi est, mors, stimulus tuus? Požrta je smrt v zmagi. Smrt, kje je tvoja zmaga? Smrt, kje je tvoj žalec? (I. Kor. 15, 54. 55). Čisto gotovo udari ura, ko bodo vsi, ki so v grobeh, slišali glas Sinu božjega in bodo prišli iz grobov, da bodo prejeli plačilo za svoja dela. (Jan. 5, 25—29). Nedavno sem bral o hvalevredni navadi, ki jo najdeš v švicarski vasi Samaden, katera ima svoje pokopališče zvunaj na prijaznem griču. Na tem pokopališču stoji cerkev in v njenem starikavem stolpu visi zvon, s katerim zvonijo samo tedaj, kadar spremljajo utrujenega popotnika k zadnjemu počitku. Le na velikonočni praznik zapoje ta zvon že

zgodaj v jutro in poje skoraj neprestano ves dan. Nja čisti glas doni v dolino, kakor bi hotel povedati živim: Ne žalujte za rajnimi, saj oni živijo in vi jih bodele zopet videli, ker je velika noč, ker je Jezus Kristus vstal in živi.

Da, vsi bomo vstali neumrljivi, kakor molimo v enajstem členu vere: Vstajenje mesa; toda, dostavlja sveti Pavel, vsi ne bomo izpremenjeni (I. Kor. 15, 51), ali kakor je govoril že veliki prerok Daniel: Veliko izmed teh, ki spe v prahu zemlje, se bode vzbudilo, eni k večnemu življenju in drugi k osramotenju, katero bodo gledali večno. (Dan. 12, 2). Ravno to je potrdil tudi Kristus z besedami: In bodo prišli, ki so delali dobro, v vstajenje življenja, ki pa so delali hudo, v vstajenje obsojenja. (Jan. 5, 29). — Potemtakem bomo imeli ali v mladeniški lepoti bliščeče, poveljano, nebeško, ali pa ostudno, temno, peklensko telo: kakor smo si pač zaslužili. Ah, ljubi moji škofljani, kako se bomo enkrat videli? Ali v zoprnem telesu, ki bode zaznamenovano s pečatom pogubljenja? Ne, ljubljene škofljani, za božjo voljo ne, to se ne sme zgoditi, temveč v častitljivem, v svetlem telesu se moramo zopet videti. Zato se trudim jaz in se trudijo vsi moji delavni in pobožni duhovniki, da pomoremo sebi in vam vsem k častitljivemu, večno srečnemu vstajenju. Jaz kot višji pastir nočem biti kriv nesreče od Boga mi izročene duhovne črede.

Vsaki izmed vas torej reci, obljubi, prisezi danes, pa potem tudi izpolnjuj prisego: Jaz moram častljivo vstati, naj velja, karkoli hoče! Zato

hočem svoje telo posvečevati z resno pokoro in ga ohraniti vedno v svetosti. Ako sem zabredel v velike grehe, hočem vstati in nočem več pasti, da vstanem enkrat k časti. — Sladko upanje častitljivega vstajenja nas mora tolažiti v vseh bridkostih in težavah življenja, ob odprtem grobu naših ljubih, ki so nam bili v življenju pri srcu. In ako nam zakrije grob najdražje na zemlji: očeta, mater, brata, sestro, otroka, moža, ženo, prijatelja, učenika, dobrotnika, in ako nam hoče, rekel bi, žalosti počiti srce, kadar duhovnik spusti lopato zemlje na ljubljeno krsto in nas spreletava strah in groza, celo takrat nas mogočno tolaži misel: Vstali bomo, zopet se bomo videli! Kje je našel mož bolečin, mnogoizkušani Job, v svoji zapuščenosti tolažbe, pomoči in hladila? Morda pri svojih prijateljih, katere je klical na pomoč: Usmilite se me, usmilite se me, vsaj vi, moji prijatelji, ker roka Gospodova me je zadela? Pa prijatelji niso imeli usmiljenja s prijateljem. Pri tem pa je našel Job na grobu vseh svojih otrok potrebne tolažbe v spominu in v prepričanju prihodnjega vstajenja: Vem, tako je klical, vem, da živi moj odrešenik, in da bom jaz poslednji dan vstal iz zemlje in bom zopet obdan s svojo kožo, in v svojem mesu bom gledal svojega Boga. To moje upanje je shranjeno v mojih prsih. (Job. 19, 25—27).

Tolažba pobožnega trpina Joba je tudi naša tolažba, in njegovo neomajljivo upanje je tudi naše neomajno upanje. Vi pa me vidite, ker jaz živim, in živeli bodele tudi vi! (Jan. 14, 19).

V Gospodu ljubljene škofljani!

Iz rečenega lahko izprevidite, da svojega pastirskega lista ne morem skleniti lepše in primerneje kakor s krasnim veliko-

nočnim predglasjem, ali z molitvijo velikonočne svete maše, ki pripravlja na povzdigovanje.

»Res je spodobno in pravično, primerno in vzveličavno, da tebe, Gospod, sicer vsaki čas, vendar

pa ta dan slovesneje hvalimo, ko je bil darovan Kristus, naše velikonočno Jagnje; ker on je pravo Jagnje, ki je odvzelo grehe sveta. On je zatrl smrt s svojo smrtjo in nam je pridobil življenje s svojim vstajenjem. In zato z angeli in nadangeli, s troni in z gospostvi, in z vso množico nebeške vojne pojemo pesem tvoje slave, neprenehoma kličeč: Svet, svet, svet si ti, Gospod Bog sabaoť. Nebo in zemlja sta polna tvoje hvale. Hosana po višavah. Češčen bodi, ki pride v imenu Gospodovem. Hosana po višavah!»

Tej hvalnici in zahvalnici hočemo dostaviti svojo prozivno molitev, in sicer s sklepnimi besedami genljivega velikonočnega slavošpeva Exsultet: »Prosimo te, Gospod, da podeliš mirne čase, in da nas, svoje služabnike, vso duhovščino in pobožno ljudstvo z našim svetim očetom papežem Leonom XIII. in z našim škofom Mihaelom v velikonočnem veselju pod svojim vednim varstvom vodiš, vladaš in ohraniš! Ozri se tudi na našega tebi najvdanejšega cesarja Franca Jožefa Prvega! Ti, o Bog, že poznaš njegovo hrepenenje in njegove želje; dodeli njemu in vsemu njegovemu ljudstvu po neizrečeni milosti svoje dobrote in svojega usmiljenja uživanje stanovitnega miru in nebeško zmago!»

In končno kličemo iz vsega srca: Aleluja! Vstal si, o Gospod in Vzveličar! Premagal si satana, greh in smrt. Tebe, ki si vstajenje in življenje (Jan. 11, 25), se hočemo stanovitno držati. Ti sam imaš besede večnega življenja. O najljubeznivši Jezus, ti ljubezen naših src in življenje naših duš, ti naše najvišje dobro in naše vse, vsadi, prosimo te prav ponižno, vsadi v nas kal nebeške slave, posvečujočo milost, da se nam bode ob vstajenju v večnosti nasproti glasila večna aleluja, ki je v nebesih jedro vseh hvalnih pesmi in

vseh slavošpevov, kakor nas zagotavlja v pre-roškem duhu sveti Janez v svojem skrivnem razodetju, pišoč tako čudežno lepo kakor skrivnosti polno:

»Slišal sem glas, kakor glas mnogih trum v nebesih, ki so klicale: Aleluja, češčenje in slava in moč bodi našemu Bogu! In so zopet klicale: Aleluja! In padli so štiriindvajseteri starešine in čveteri živali, in so molili Boga, ki je sedel na sedežu, rekoč: Amen, Aleluja! In glas je izšel od sedeža, rekoč: Hvalite Boga našega vsi njegovi služabniki, in kateri se ga bojite, mali in veliki! In sem slišal, kakor glas velike množice in kakor šumenje velikih vod in kakor bobnenje močnih gromov, reči: Aleluja, ker kraljuje naš Gospod, vsemogočni Bog! Veselimo in radujmo se, in dajmo mu čast; ker je prišla ženitnina Jagnjetova in se je pripravila njegova nevesta.« (Skr. razod. 19, 1—8). »Vredno je Jagnje, katero je bilo umorjeno, prejeti oblast in božestvo, in modrost in moč, in čast in slavo in hvalo! In vse stvari, kar jih je v nebesih in na zemlji in pod zemljo, in kar jih je na morju in v njem, vse sem slišal reči: Njemu, ki sedi na sedežu, in Jagnjetu bodi hvala in čast in slava in oblast od vekomaj do vekomaj! (Skr. razod. 5, 12. 13).

V vsej časti in slavi vstali Vzveličar, kateri je nad vsem Bog, hvaljen vekomaj (Rim. 9, 5), ostani pri vas in vas blagoslovi! On, Bog miru, kateri je izpeljal od mrtvih velikega pastirja ovc, Jezusa Kristusa (Hebr. 13, 20), naj vas posveti v vseh rečeh, da se ves vaš duh in duša in telo brez graje ohrani v prihod našega Gospoda Jezusa Kristusa! Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa bodi z vami! Amen. (I. Tes. 5, 23. 28).

V Mariboru, na praznik Marijinega oznanjenja, dne 25. marca 1901.

† Mihael,
knezoškof.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000502190

t
i
t
r
n
l,
o
e
o,
o,
n
je
je
u,
st
kr.

a-
o-
go-
al
e-
o-
uh
ri-
sal
usa

